

industrija
gumijevih
usnjenih
inkemičnih
izdelkov

Sava Kranj

ŠTEV.: 3., LETO: XIX

19. FEBRUARJA 1979

*»... Sreče človeku ne more dati niti država
niti sistem niti politična partija. Srečo si
lahko človek ustvari sam ...«*

Edvard Kardelj: 1977

SOŽALNA BRZOJAVKA

Globoko nas je pretresla vest o smrti tov. Edvarda Kardelja — nosilca najvišjih partijskih in državnih funkcij SFRJ, velikega sina naše socialistične revolucije, idejnega vodje socialističnega samoupravljanja, odlikovanega z najvišjimi državnimi odlikovanji, misleca, učitelja in revolucionarja.

Delavci SAVE se v globoki žalosti zavedamo nenadomestljive izgube in obenem obljublamo, da bomo njegove misli o nadaljnjem razvoju in poteh socialističnega samoupravljanja, ki se v praksi dosledno uresničujejo, še nadalje razvijali in v praksi potrjevali ter s tem nadaljevali njegovo bogato revolucionarno pot.

Žalujemo skupaj z vsem delavskim razredom Jugoslavije, kateremu delo in življenje je posvetil tovariš Edvard Kardelj, **Centralnemu komiteju ZKJ in centralnemu komiteju ZKS** ter njegovim najbližjim sodelavcem pa sporočamo globoko sožalje.

V SAVI Kranj, dne 10. 2. 1979

Predstavniki samoupravnih organov,
družbeno-političnih organizacij in
delavci SAVE Kranj

Delo revolucionarja Edvarda Kardelja bo za vselej ostalo ena najdragocenejših dediščin našega boja za socializem

Na skupni seji predsedstva CK ZKJ in predsedstva SFRJ so počastili spomin Edvarda Kardelja — Sporočilo CK ZKJ in predsedstva SFRJ — Edvard Kardelj je daroval sebe celega in vse svoje življenje do zadnjega diha — Njegova smrt je ena najhujših izgub v zgodovini naše partije — Njegov lik in delo sta navdih nam in našim znanimcem

Ob smrti tovariša Edvarda Kardelja sta centralni komite Zveze komunistov Jugoslavije in predsedstvo Socialistične federativne republike Jugoslavije izdala naslednje sporočilo:

»Socialistična federativna republika Jugoslavija, Zveza komunistov Jugoslavije, delavski razred, delovni ljudje, narodi in narodnosti naše države so izgubili svojega velikega sina — tovariša Edvarda Kardelja, člana predsedstva SFRJ in predsedstva CK ZKJ, državnika, revolucionarja, narodnega heroja, junaka socialističnega dela, znanstvenika in misleca. Neizprosna smrt je iztrgala iz naših vrst velikana socialistične revolucionarne misli in prakse, katerega delo bo za vselej ostalo ena od najdragocenejših dediščin našega boja za socializem in socialistično samoupravljanje, osvetljujoč kot neugasljiva bakla nadaljnje poti do dokončne osvoboditve dela, delavskega razreda, narodov in človeka.

Tovariš Edvard Kardelj je bil član KPJ in ZKJ več kakor pet desetletij, prvi soborec tovariša Tita že od leta 1934, član centralnega komiteja KPJ od leta 1937 in je v največji mogoči meri poosebljal lik komunista in revolucionarja v zgodovini naše partije na čelu s tovarišem Titom, izpolnjeni z nenehnimi težavnimi bitkami, a tudi z odločilnimi zmagami v boju za nacionalno in človeško svobodo in neodvisnost, za stvar revolucije in socializma, za mir in družbeni napredek v svetu.

Tem plemenitim ciljem je tovariš Kardelj daroval sebe celega in vse svoje življenje do zadnjega diha — neomajnost in neutrudno garanje revolucionarja, globoko razumevanje notranjih zakonitosti in gibalnih sil družbenega gibanja, bleščeč in prodoren um velikega marksističnega teoretika, vizionarsko moč in pogum stratega revolucije, ki je proti predsodkom o vsemogočnosti države postavil širino in moč zavestnih, organiziranih, samoupravljalških ljudskih množic kot odločilnega nosilca družbenega napredka.

Smrt tovariša Kardelja pomeni eno od najhujših izgub, kar jih je naša partija občutila v vseh šestdesetih letih svojega obstoja in revolucionarnega dela. Zato je vest o njegovem odhodu iz naših borbenih vrst tako globoko in boleče odjeknila v srcih in zavesti vseh naših ljudi, v njegovi rodni Ljubljani in Sloveniji, pa po vsej Jugoslaviji, pri vseh naših narodih in narodnostih.

Tovariš Edvard Kardelj je s svojim življenjem in delom desetletja oboroževal naše revolucionarno gibanje in njegove borce s tistimi izkušnjami in spoznanji, ki so jim pomagali pronicati v objektivne zakonitosti razvoja družbe in v njih iskati izhodišče za svoje akcije, usmerjene v revolucionarne družbene spremembe. Njegova teoretična dela so oblikovala temelje idejnopolitičnega programa zveze komunistov in vseh organiziranih sil socialistične zavesti in ustvarjanje v njihovem vsakdanjem boju za socializem.

Več kot pet desetletij je tovariš Edvard Kardelj predano in ustvarjalno potrjeval revolucionarno in humanistično osebnost borca za socializem in človeško srečo, stal v prvih vrstah revolucionarnih bojov, s katerimi so delavski razred, narodi in narodnosti Jugoslavije pod vodstvom KPJ s tovarišem Titom na čelu izbojevali oboroženo revolucijo in uvedli resnično ljudsko oblast, zgradili novo socialistično in demokratično družbo, neodvisno in samoupravno skupnost svobodnih ljudi in pobratenih narodov.

V tem veličastnem boju našega revolucionarnega gibanja je tovariš Kardelj dajal od zgodnje mladosti vse svoje umske moči, vso svojo neizčrpno ustvarjalno energijo. Dajal je neprecenljiv delež k ustvarjanju politike in sprejemanju vseh bistvenih odločitev naše partije, odkar jo vodi tovariš Tito, od pete državne konference KPJ in petega kongresa KPJ pa do sprejetja programa ZKJ, vse do 11. kongresa ZKJ. Njegova ustvarjalnost je oblikovala vse bistvene opredelilne delavskega razreda, narodov in narodnosti naše države, od usodnega leta 1941 in med herojsko osvobodilno epopejo, od odločitev osvobodilne fronte in AVNOJ, od prve naše ustave leta 1946 do ustave SFRJ leta 1974 in zakona o združenem delu.

Tovariš Kardelj, revolucionar — politik, je bil hkrati tudi revolucionar — vojak. Tesno je povezoval marksistično teorijo z revolucionarno prakso in tako dal velik prispevek k zmagovitemu poteku našega narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije.

Tovariš Kardelj je vedno s ponosom poudarjal, da je jugoslovanski narodom in narodnostim z njihovo socialistično revolucijo uspelo ustvariti socialistično državno skupnost, ki je dovolj močna, da v dandanašnjem svetu, v katerem se narodi še vedno soočajo z imperializmom in hegemonizmom, lahko zaščiti vsakega izmed njih in vse skupaj, njihovo nacionalno neodvisnost in svobodno odločanje o poti socialistične izgradnje, ki si jo izberejo.

Izjemen je prispevek tovariša Kardelja k mednarodni afirmaciji socialistične Jugoslavije, zagotovi njena neodvisnost, izgrajevanju naše zunanje politike, boju za enakopravne in demokratične, politične in ekonomske odnose med narodi in državami, proučevanju idejnih in teoretičnih temeljev politike neuvrščenosti kakor tudi preraščanju preživeli oblik odnosov v delavskem gibanju v svetu in k afirmaciji načel neodvisnosti, samostojnosti, enakopravnega in prostovoljnega sodelovanja in solidarnosti komunističnih, socialističnih in naprednih partij in gibanj, nevmešavanja v notranje zadeve drugih in odgovornosti partij in gibanj pred njihovim delavskim razredom in ljudstvom.

Tovariš Kardelj je razvijal teorijo in prakso izgradnje naše ljudske oblasti kot po-

sebne oblike diktature proletariata in organiziranja bratske skupnosti enakopravnih narodov in narodnosti Jugoslavije. Nikoli ni teorije ločeval od družbene prakse, vsako rutinstvo in prakticism sta mu bila tuja. V njegovih teoretičnih delih in praktični dejavnosti pri ustvarjanju novih družbenih odnosov mu je vedno bila izhodišče zavest o zgodovinski misli delavskega razreda in globoka vera v ustvarjalno moč ljudskih množic, vera v človeka. Odtod tudi njegov globoki čut za nujnost demokratičnega razvoja socializma na temeljih samoupravljanja in za resnično vlogo državnega delavskega razreda kot instrumenta vladavine tega razreda samega, ne pa oblasti v njegovem imenu. Na tem temelji njegov dosledni, trajni in odločni boj proti vsem oblikam birokratskega pачenja vloge in funkcij oblasti v socialistični družbi. Zato je vedno poudarjal kontinuiteto v demokratičnem, samoupravnem razvoju naše družbe, tako da bi ustvarili takšno socialistično samoupravno družbeno skupnost, v kateri bo človek prost izkoriščanja kakor tudi podrejanja kakršnemu koli monopolu.

V svojih znanstvenih delih kakor tudi v konkretnem urejanju družbenopolitičnih in družbenogospodarskih odnosov je izhajal iz Marxovih pojmovanj komune kot končno najdene oblike osvoboditve dela in izredno prispeval tudi k praktičnemu izoblikovanju našega komunalnega sistema. Prav tako je vsestransko izdeloval delegatski sistem kot novo obliko organiziranja in odločanja delavskega razreda in vseh delovnih ljudi v izvajanju oblasti in odločanju o družbenih zadevah. Tovariš Kardelj je sodil, da mora takšno organiziranje družbenega odločanja nadomestiti klasični parlamentarno-predstaviški sistem, ki je v bistvu oblika monopola v političnem odločanju, odtujenem od delovnih ljudi.

Velikanska je vloga tovariša Kardelja v graditvi naše skupnosti svobodnih in enakopravnih narodov in narodnosti. Ze v prvih dneh svoje revolucionarne dejavnosti je spoznal pomen reševanja mednarodnih odnosov na temeljih marksističnega nauka o nacionalnem vprašanju. Izhajajoč iz spoznanja, da se mednarodni odnosi v večnacionalni državi lahko gradijo samo na neodvisnosti, nacionalni samoodločbi in enakopravnosti vseh narodov — kar je bilo izhodišče partije, posebej izdelano in uresničevano po prihodu tovariša Tita na čelo partije — se je v graditvi naše federativne skupnosti vsestransko zavzemal za dosledno izvajanje teh načel v praksi. Veliko je prispeval tudi k doslednemu socialističnemu reševanju mednarodnih gospodarskih odnosov v federativni Jugoslaviji in še zlasti poudarjal povezanost doslednega uresničevanja nacionalne enakopravnosti tudi na področju ekonomskih odnosov z razvijanjem samoupravljanja, z odločanjem delovnega človeka o sredstvih, pogojih in rezultatih svojega dela.

Revolucionarno ustvarjalno delo tovariša Kardelja je doživelo svoj popoln izraz tudi na področju razvoja družbenogospodarskih odnosov in materialnega razvoja naše socialistične skupnosti. Posebno pomemben je njegov prispevek k marksističnemu znanstvenemu utemeljevanju družbenogospodarskih odnosov, izraženih v ustavnih spremembah iz let 1971 in 1974 in izpopolnjenih v zakonu o združenem delu in drugih zakonih o našem družbenogospodarskem sistemu. Njehovo bistvo je v tem, da je z neposrednim povezovanjem dela z odločanjem o sredstvih za proizvodnjo in družbeni lastnini postal neposredni proizvajalec gospodar svojega dela, njegovih pogojev in rezultatov, in da na tej podlagi odloča o celoti odnosov v družbeni reprodukciji.

Tovariš Kardelj je na podlagi znanstvene misli Marxa, Engelsa in Lenina nenehno in neutrudno iskal čedalje globljo in popolnejšo

resnico v sodobni družbi — predvsem jugoslovanski socialistični samoupravni družbi, o njenih protislovjih kakor tudi o kalem in silah novega. Angažiranje tovariša Kardelja je nosilo izrazit pečat temeljite marksistične analize teh stanj z odkrivanjem njihovih globljih vzrokov, z iskanjem rešitev in formuliranjem neposrednih in dolgoročnih akcij. Z umom in strastjo velikega revolucionarnega borca je hitro in zanesljivo odkrival nevarnosti, ki našemu delavskemu gibanju in graditvi socialistične samoupravne demokracije grozijo s strani ostankov razrednega sovražnika, od etatično-birokratskih in tehnokratskih, psevdoliberalističnih in nacionalističnih sil, od malomeščanskega »levičarstva«, anarhizma in drugih samoupravnih in nedemokratičnih tendenc.

Tovariš Kardelj je z vsem svojim revolucionarnim delom dajal izredno velik osebni delež k ustvarjalnosti naše revolucije, hkrati pa je nenehno spodbujal ustvarjanje, raziskovalski in kritičen odnos zveze komunistov in vseh naprednih sil do socialistične samoupravne prakse. Bistvene značilnosti tega odnosa so bile za tovariša Kardelja: protidogmatska usmerjenost raziskovanja, smelost pri iskanju resnice, kritičnost do prakse in doseženih spoznanj. Njegovi vizionarski pogledi v prihodnost, v novi veliki jutri bodo dolgo razsvetljevali poti našega boja za končno uresničitev ciljev naše revolucije.

Njegovo delo, tesno prepleteno z dosežki naše revolucije in s stremljenji zveze komunistov, delavskega razreda in delovnih ljudi vseh naših narodov in narodnosti, je lahko ustvaril samo človek, ki je zrasel iz delavskega gibanja in ki je vsak atom svoje moči nenehno posvečal ciljem in idealom delavskega razreda, za katere se je zavestno opredelil že v mladosti in jim ostal neomajno zvest vse svoje življenje.

Njegova revolucionarna osebnost je postala izraz naprednih stremljenj delavskega razreda in človeka in je na vseh zgodovinskih prelomnicah ustvarjalno vplivala na sprejemanje takšnih progresivnih in humanističnih odločitev, ki so naši revoluciji prinašale nove uspehe in nove zmage. Tovariš Kardelj je s svojim življenjem, bojem in ustvarjalnostjo simbol neizčrpne moči našega revolucionarnega gibanja, naše epohe — epohe nacionalne in človeške osvoboditve, epohe socialistične revolucije in socialističnega samoupravljanja.

Tako kot se je tudi sam po pravici ponášal z zgodovinskimi pridobitvami naše revolucije, tako so tudi delovni ljudje Jugoslavije po pravici ponosni na njegovo zgodovinsko osebnost in revolucionarno delo, na svojega heroja narodnoosvobodilne vojne in junaka socialističnega dela tovariša Edvarda Kardelja. Njegov revolucionarni lik in delo bosta navdihovala današnje kakor tudi bodoče generacije naše domovine in vse tiste, ki se bojujejo za svobodo, napredek, mir in enakopravnost ljudi in narodov na vsem svetu.

PREDSEDSTVO SFRJ
CENTRALNI KOMITE
ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

Socialistična demokracija ni vsesplošna sloga in ne idiličen razredni mir: nasprotno, socialistična demokracija zahteva odkrito politično borbo proti vsakršnim ostankom preteklosti.

Edvard Kardelj, 1952

NJEGOVA MISEL IN DELO ZAVEZUJETA

OB SMRTI EDVARDA KARDELJA

Kmalu potem ko je prišlo v javnost sporočilo o smrti Edvarda Kardelja so se sestali v Savi predstavniki samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij in vodstvo delovne organizacije. V vseh delovnih sredinah so bili zbori delavcev v spomin preminulemu revolucionarju, mislec, enemu največjih sinov naše domovine. Na zbore delavcev je bilo prebrano naslednje sporočilo:

Tovariši in tovarišice:

Pred nekaj urami nas je pretresla tragična vest, da je po hudi bolezni preminil tovariš Edvard Kardelj.

Življenjska pot Edvarda Kardelja, pot narodnega heroja in junaka socialističnega dela je vsebovala vse preizkušnje prekaljenega borca za svobodo in enakopravnost vseh narodov in narodnosti socialistične samoupravne Jugoslavije.

Življenje tovariša Edvarda Kardelja je bilo en sam delovni dan, poln truda in prizadevanj za boljši jutri, za ideale socialistične revolucije in našega razvoja. V svojem življenju je sodeloval s pričanjem in voljo pri postavljanju in doseganju temeljev in graditvi naše domovine.

Vedno je iskal, nemiren kot je bil, nove oblike in vsebine ter v svojih spoznanjih prehitel čas. Postavil je kačipot našega bodočega samoupravnega socialističnega razvoja.

Edvard Kardelj je bil skupaj s tovarišem Titom tvorec politike neuvrščenosti, v katero je že danes vključenih dve tretjini človeštva. V enem od svojih spoznanj je tovariš Kardelj zapisal: »Sreče ne more dati človeštvu niti država, niti sistem, niti politična partija, srečo si lahko ustvari le človek sam.«

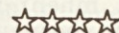
Da bi izpolnil svojo zgodovinsko nalogo pri ustvarjanju socialistične samoupravne družbe, je posvetil temu cilju vse svoje moči. Vedno je bil kritičen do sebe in do svojega dela. Bil je zvest revolucionarnemu ustvarjalnemu delu marksizma in kot tak nepomirljiv nasprotnik dogmatizma.

Nič, kar je bilo ustvarjenega, nam ne sme biti tako sveto, da bi ne moglo biti preseženo in da se ne bi umaknilo tistemu, kar je še bolj napredno, še bolj svobodno, še bolj človeško.

S temi načeli je bilo prežeto njegovo življenje.

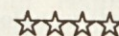
Rad imam svojo življenjsko pot. Ker sem takšno doživel, ker je v razmerah, v katerih sem živel, morala biti takšna. Razen tega menim, da je za človeka važno živeti samo, če ustvarja. S tem izrazom si ni treba misliti samo velikih stvari. Človek velja toliko, kolikor je dal pokolenju, ki mu pripada, s svojo ustvarjalno dejavnostjo, kjer koli in na kakršenkoli način. Ustvarjanje pa je boj, boj v malem in velikem, boj z materijo, boj v družbenih odnosih, boj z zaostalostjo mnenj. Vse življenje, ki smo ga preživeli, je bilo polno takšnega boja, a vsak je prispeval tisto, kar je mogel prispevati. Drugačnega življenja si res ne bi mogel misliti.

Edvard Kardelj, 1959

Najvažnejši vir stabilnosti naše federacije je — poleg socializma — občutek varnosti jugoslovanskih narodov, da so njihove nacionalne pravice preko njihovih republik in federativnega ustavnega sistema zagotovljene... V tej praksi mora biti zelo jasno, da enotnost jugoslovanskih narodov in naše socialistične orientacije k večjemu humanemu zbliževanju in povezovanju med njimi ni v nobeni zvezi s konceptom o ustvarjanju nekakšne nove, jugoslovanske nacije — na podlagi preraščanja sedanjih narodov.

Edvard Kardelj, 1964

Živeli bi v iluziji, če bi mislili, da je mogoče enkrat za vselej dati formulo in recept za idealno samoupravno socialistično družbo, ali pa da je zmago samoupravljanja mogoče izbojevati v eni sami bitki. Razvoj samoupravljanja bo bitka in trud cele epohe, boj interesov in prakse delovnega človeka skupaj z ustvarjalnim prizadevanjem najnaprednejše ideologije, znanosti in politike.

Edvard Kardelj, 1973

Ko je bil tovariš Kardelj v Savi (12. novembra 1970. leta) smo zapisali v glasilo:

»Ugledni gost je izrecno želel razgovor o stvareh, ki niso nikjer zapisane, to se pravi ne razgovor o formalnosti, pač pa o ekonomskih pogojih delovanja samoupravljanja o delavcu samoupravljalcu. Vedeti moramo, da je tovariš Kardelj avtor zamisli o samoupravljanju in da je poleg ostalih odgovornih nalog v vseh dvajsetih letih spremljal razvoj zelo pozorno in sodeloval pri reševanju problemov. Zato je morda koga od prisotnih presenetilo Kardeljevo temeljito poznavanje samoupravnih odnosov...«

IZOBRAŽEVANJE SINDIKALNIH DELAVCEV

Na volilni sindikalni konferenci v preteklem letu je bila izobraževanju članov sindikata posvečena posebna pozornost glede na naloge sindikalne organizacije na področju izobraževanja. Iz razprave je bilo razvidno, da se v nekaterih primerih, ko gre za usposabljanje, ne obnašamo odgovorno, kot to zahtevajo potrebe, pa tudi stališča in sklepi sindikatov. Odveč bi bilo naštevati že znane pomanjkljivosti, kot so neprimerni prostori za strokovno kot tudi za družbenopolitično usposabljanje v delovni organizaciji, večkrat samo enkratne izobraževalne akcije za posamezna področja itd.

Sindikalna organizacija si je v 1978. letu prizadevala, da bi člane novoizvoljenih organov čimbolj usposobila za družbenopolitično delo.

Organizirani so bili trije dvodnevni seminarji za predsednike, sekretarje in člane izvršnih odborov OOS. Udeleženci, bilo jih je več kot 150, so se seznanili z zgodovino sindikalnega gibanja pri nas, s temeljnimi nalogami sindikatov in njegovo organiziranostjo v delovni organizaciji, z osnutki dokumentov za kongres Zveze sindikatov Slovenije, srednjeročnim razvojnim programom in gospodarskim načrtom za 1978. leto, nalogami na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite, kadrovske in socialno funkcije v delovni organizaciji itd. Namen seminarja pa ni bil samo seznanjanje z omenjenimi področji, temveč tudi izmenjava mnenj in izkušenj pri dosedanjem delu ter medsebojno spoznavanje.

Ena od osnovnih nalog sindikalne organizacije v zadnjem obdobju je organiziranje samoiniciativnih sestankov sindikalnih skupin, na katerih se obravnava vsa pomembnejša problematika v posameznih okoljih. Z namenom, da bi vodje oz. poverjeniki sindikalnih skupin lahko uspešno vodili le-te, je bilo v sodelovanju z Izobraževalnim centrom organiziranih več predavanj z vsebino »Vodenje sestankov«. Poleg teoretičnega dela so udeleženci na predavanjih tudi praktično vodili sestanke skupine. Predavanj se je udeležilo več kot 50 novoizvoljenih poverjenikov.

Občinski sindikalni svet Kranj je organiziral sindikalno politično šolo I. stopnje v štirih ciklih. Obiskovalo jo je 10 Savčanov, sindikalno politično šolo II. stopnje, ki je bila prav tako organizirana v štirih ciklih, pa je obiskovalo 8 naših delavcev.

Omeniti je treba tudi nekatere druge akcije, ki sicer niso imele povsem značaj usposabljanja, ko so bili na primer člani predsedstva obširno seznanjeni s socialno politiko v delovni organizaciji itd.

Poleg tega so se nekateri člani izvršnega odbora predsedstva udeleževali raznih medobčinskih in republiških posvetov in seminarjev.

Vsekakor pa je pomembno tudi to, da vsi člani sindikalnih organov dobivajo sindikalno glasilo Delavsko enotnost, preko katere so seznanjeni z aktualnimi dogajanj, predsedniki IO OOS pa tudi informacije Občinskega sindikalnega sveta Kranj.

Ugotovimo lahko, da je bilo usposabljanje v preteklem letu uspešno, vendar pa nas čaka še veliko dela, saj je uspešno delovanje sindikata odvisno od usposobljenosti in osveščenosti celotnega članstva.

P. Bogataj

LJUDSKA OBRAMBA IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA

Kot opredeljuje ustava, se družbena samozaščita uresničuje predvsem v temeljnih samoupravnih skupnostih, to je krajevnih skupnostih in temeljni organizaciji združenega dela, kjer delovni ljudje dejansko neposredno uresničujejo svojo pravico in izpolnjujejo dolžnost zaščite socialističnih samoupravnih odnosov ter varnosti delovnih in življenjskih razmer, pojmovanih v najširšem smislu.

Pristojnosti in naloge delavskih svetov temeljnih organizacij združenega dela so ustanovili odbore za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito kot sestavni del samouprave, ter opredeliti njegove naloge in obravnavati njegovo delo.

Temeljne naloge odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, ki izhajajo iz zakona o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah so:

- spremljanje in ocenjevanje varnostnih razmer stanja in uresničevanja družbene samozaščite v temeljni organizaciji,
- spremljanje in dopolnjevanje programa samozaščitnih

aktivnosti in varnostnih ukrepov ter skrb za njegovo izvajanje,

- usmerjanje in spremljanje delovanja narodne zaščite,

- sodelovanje s krajevnimi skupnostmi in drugimi temeljnimi organizacijami združenega dela z namenom, da se usklajujejo določene dejavnosti družbene samozaščite,

- skrb za usposabljanje in varnostno vzgojo delovnih ljudi,

- poročanje delavskemu svetu o svojem delu in stanju na področju varnosti in družbene samozaščite,

- predlaganje pristojnim organom, da ustrezno ukrepajo v zvezi z vprašanji na področju varnosti in družbene samozaščite,

- imenovanje (na predlog načelnika narodne zaščite) enega ali več pomočnikov za opravljanje določenih nalog narodne zaščite,

- opravljanje drugih nalog, določenih v statutu in s sklepi delavskega sveta.

Naloge, ki jih imajo družbenopolitične organizacije, predvsem osnovne organizacije ZK kot nosilke idejnopolitičnega delovanja ter osnovne orga-

nizacije sindikatov kot najbolj množične organizacije, so v krepitvi in aktivnosti vseh komponent ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Naloge družbenopolitičnih organizacij na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite morajo biti jasno vključene v programe njihove aktivnosti.

Komunisti se morajo zavzemati, da se dela na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite enakovredno obravnavajo z ostalimi delovnimi dolžnostmi zaradi česar je treba ugotoviti ali so v katalogu delovnih opravil naloge o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti po pomembnosti izenačene z ostalimi nalogami.

Osnovne organizacije ZK morajo biti usmerjevalke idejnopolitične akcije za čim širše podružbljanje koncepta družbene samozaščite v skladu z zakonom o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti

- odgovorne so za oblikovanje in spoštovanje samoupravne zakonodaje z vidika družbene samozaščite,

- odgovorne so za uveljavljanje kadrovske politike, ki bo zagotavljala izbiro kadrov,

- odgovorne so za izdelavo celovite varnostno-politične ocene razmer v slehernem tozdu oziroma organizaciji združenega dela,

- delovati morajo na področju socialne politike in socialnih ukrepov,

- za opravljanje ugotovljenih pomanjkljivosti, zlasti s preventivnim delovanjem.

Organi sindikata so odgovorni:

- za intenzivnejše vključevanje vseh delovnih ljudi v organizirane oblike in dejavnosti ljudske obrambe in družbene samozaščite,

- aktivnost sindikata mora najti svoje učinkovito mesto pri organiziranju vseh oblik izobraževanja in osposabljanja delovnega človeka za potrebe ljudske obrambe in družbene samozaščite,

- za učinkovito, zlasti pa objektivno informiranje delovnih ljudi.

V celovit sistem delovanja družbenopolitičnih organizacij se morajo vključevati organizacije ZSM kot organizacijska sila, ki ima v obrambnih pripravah odgovorno mesto in vlogo.

B. Perič

FRANCE POPIT V SAVI

Tovariš France Popit, Zdravko Krvina in Filip Majcen med razgovorom v Savi

V petek, osmega februarja, nas je obiskal predsednik ZKS tov. France Popit. Spremljala sta ga predsednik medobčinskega komiteja ZKS za Gorenjsko tov. Zdravko Krvina in sekretar občinske konference ZKS tov. Jože Kavčič.

V sejni sobi stare upravne stavbe se je tov. France Popit pogovarjal o akciji zaključni račun. V razgovoru so sodelovali tov. Franci Balanč, Vinko Perčič, Franc Flander, Jože Copek, direktor DO tov. Janez Bohorič in generalni direktor SOZD tov. Filip Majcen.

Tov. Popita je zanimalo, kako v Savi poteka akcija zaključni račun, kako so delavci obveščeni in kdaj jih o poslovanju v tekočem letu obveščamo. Zanimalo ga je tudi, če podana poročila o poslovanju vsebujejo vse tiste kazalce poslovanja, ki jih v 140. členu zahteva zakon o združenem delu. Postavljeno je bilo tudi vprašanje, kdo so razlagalci rezultatov poslovanja na zbiorih delavcev oz. sindikalnih skupinah. Ali delavci razpravljajo o pomembnih vprašanjih, kot so stroški, poraba sredstev itd. Kako je z izdatki za družbeno reprodukcijo? Kako se investicije izražajo na minulo delo itd.

Ob zaključku izčrpnega razgovora se je tov. Popit zelo pohvalno izrazil o našem delu.

Rekel je: »V našem gospodarstvu moramo priti do tega, da bo delež iz minulega dela vedno večji, večji od živega dela in da se mora to materialno odraziti v delavčevi kuverti. S tem bomo rešili bistveno vprašanje našega samoupravljanja. Zelo mi je všeč, da imate pri vas v Savi to področje res dobro urejeno in da vas upravičeno hvalijo.

S takšnim pristopom se da razumeti, kaj hočemo z akcijo zaključni račun. Do takšnih poti moramo priti v celi Sloveniji. Kazalci poslovanja se morajo tako voditi v sleherni OZD.«

L. M.

ZDRUŽEVANJE V SOZD SAVA

V začetku leta 1978 so se delovne organizacije Sava, KTM-Protektor, Totra, IG Ruma in Vulkan Niš združile v sozd Sava in ustanovile skupno delovno organizacijo Sava-Commerce za prodajo izdelkov. Kakšne uspehe smo v dobrem letu dosegli, kakšni so naši nadaljnji cilji, o tem želimo spregovoriti v današnji številki našega glasila. Na splošno smo o združevanju v se-

stavljeno organizacijo spregovorili v prejšnji številki, danes pa želimo konkretno ugotoviti, ali so bile odločitve o združevanju v sozd Sava pravilne in če smo z dejanskim delom in angažiranjem dosegli cilje, zapisane v samoupravnih aktih. Upam, da bodo lahko bralci v nadaljevanju teksta sami presodili, ali so se na podlagi nekaterih že doseženih rezultatov interesi posameznih delov-

nih organizacij, združenih v sozd Sava, dejansko potrdili v praksi. Preden spregovorimo o tem, pogledajmo, kakšni so interesi in cilji združevanja delovnih organizacij v sozdu Sava.

Ugotovili smo, da so cilji združevanja za posamezne delovne organizacije različni. Delno lahko opredelimo dve skupini delovnih organizacij. V prvo skupino spada DO Sava, ki je po številu delavcev, celotnemu prihodku, produktivnosti, organizaciji dela, itd., vodilna, ki je že doslej imela tradicijo in ime na tržišču. V drugo skupino spadajo KTM, Totra, Vulkan in IG Ruma, ki so manjše delovne organizacije, vendar želijo v okviru sozda Sava izboljšati materialni položaj, postati večje in modernejše. Čeprav so cilji združevanja opredeljeni v različnih samoupravnih sporazumih, bomo v tem sestavku opredelili cilje združevanja, na eni strani DO Sava in na drugi strani cilje ostalih delovnih organizacij.

1. CILJI ZDRUŽEVANJA DO SAVA NA LOKACIJI KRANJ

DO Sava Kranj si kot vodilno gumarsko podjetje v Jugoslaviji prizadeva zadržati prvo mesto v proizvodnji gumenih izdelkov. Gumarska industrija kot veja predelovalne industrije zahteva precejšnje število delavcev v neposredni proizvodnji, ki jih bo vedno težje zagotoviti. Poleg tega je delovna sila, ki je niti ni možno dobiti v okviru gorenjske regije, zelo draga, če upoštevamo vse infrastrukturne objekte (šole, vrtci, zdravstvene ustanove, stanovanja, itd.). Upoštevati moramo tudi politiko občine Kranj, ki ne dovoljuje znatnega povečanja zaposlovanja delovne sile v srednjeročnem in dolgoročnem obdobju. Vsekakor je cilj Sava na lokaciji Kranja, da se število delavcev v proizvodnji znatno ne povečuje, temveč ostane približno na obstoječi ravni. Če bomo v prihodnosti povečevali proizvodnjo tistih izdelkov, s katerimi bomo dosegli boljše poslovne rezultate, bomo morali obvezno del proizvodnje opustiti in delavce prekvalificirati za druga dela v proizvodnji. Vendar bi bilo nesmiselno opustiti obstoječo proizvodnjo že utečenih izdelkov v okviru sozda Sava, posebno če za te izdelke obstoja trg, zato je umestno, da opuščeno proizvodnjo na lokaciji Kranja preselimo na lokacije, kjer je še dovolj delovne sile. Na ta način proizvodni program sozda Sava samo povečujemo in s tem zagotovimo boljše materialni položaj delavcev.

DO Sava je imela že pred združevanjem dobro razvito trgovsko mrežo, oziroma celotno prodajno funkcijo. Smiselno je, da se trgovska mreža (filialna skladišča, prodajalne,

servisi), povečuje skupno z ostalimi organizacijami, s tem pa postaja skupna prodajna organizacija Sava-Commerce dejansko močna organizacija, sposobna prodati vse izdelke proizvodnih delovnih organizacij sozda Sava.

DO Sava ima zadovoljivo strukturo strokovnega kadra, ki je sposoben realizirati nove projekte, ki se lahko postavijo na obstoječi lokaciji ali drugje. Žaželjeno bi bilo, da Sava ne širi samo proizvodnega programa s področja gume in umetnega usnja, temveč da si zagotavlja tudi surovine, ki jih potrebuje za proizvodnjo in realizira program izdelave določenih vrst gumarskih strojev.

S prenosom tehnologij na ostale lokacije si nabirajo naši strokovnjaki koristne izkušnje, ki jim bodo morda koristile kasneje, če bo potrebno v skladu s politiko naše države zagotoviti skupen nastop (tehnologija, inženiring, strojna oprema) v manj razvitih deželah.

Poraba gumenih izdelkov se na jugoslovanskem trgu stalno večja. Če želimo obdržati vodilno mesto v proizvodnji gumenih izdelkov, potem si lahko DO Sava zagotovi vodilno mesto edino z zahtevo po upoštevanju dosedanjega trenda naraščanja proizvodnje. Srednjeročni plan za obdobje 1980 do 1985 bo verjetno mnogo bolj vsklajen s potrebami trga kot dosedanja srednjeročni programi. V fazi dogovarjanja in sporazumevanja s sorodnimi organizacijami združenega dela (Borovo, Tigar, Rekord, Zakič), se bomo mnogo lažje sporazumevali, kajti sozd Sava z lokacijami predvsem v Rumi in Nišu, bo lahko zahtevala večji delež proizvodnje ne samo kot republiško, temveč kot jugoslovansko podjetje.

2. CILJI ZDRUŽEVANJA V SOZD SAVA ZA OSTALE LOKACIJE

Ostale lokacije so zainteresirane za združevanje v sozd Sava predvsem zato, da se njihov materialni položaj izboljšuje. V kolikor se zgoraj omenjeni cilji realizirajo, bodo ostale delovne organizacije še mnogo bolj zainteresirane za povezovanje v okviru sozda Sava. Poleg tega so ostale delovne organizacije zainteresirane za vlaganje lokacije Kranj v posamezne projekte na kakršenkoli način (vloge, prenos osnovnih sredstev, prenos znanja, tehnologije, itd.), kakor tudi za strokovno pomoč s strani DO Sava Kranj.

Ugotovitve, ki smo jih doslej navedli, so se že deloma realizirale, oziroma so posamezne naloge že v teku. Pogledajmo, katere so to:

1. Projekt poljedelske pnevmatike v Rumi. O tem projektu smo pisali že zelo veliko, zato bi samo omenili novo pro-

(Nadaljevanje na 7. strani)

NEZGODE V LETU 1978

V letu 1978 se je pri delu v naši DO poškodovalo 226 delavcev, 29 delavcev pa se je poškodovalo na poti na delo ali z dela. Zaradi poškodb so bili delavci na bolezenskem dopustu 3964 dni, 470 dni zaradi poškodb na poti na delo ali z dela in 297 dni še zaradi poškodb iz leta 1977. Podatki nam nadalje kažejo, da je vsaka poškodba zahtevala povprečno 17,5 dni bolezenskega dopusta. Kot je razvidno iz priloženih tabel — tabela 1, je število poškodb na 100 zaposlenih isto kot leto poprej, močno pa so se povečali dnevi odsotnosti z dela na eno poškodbo in sicer iz 11,8 dneva v letu 1977 na 17,5 dneva v letu 1978. Za to so vzrok težje poškodbe, zlasti še primeri težjih poškodb, ki so zahtevali dolgotrajno zdravljenje oziroma daljši bolezenski dopust. Po resnosti poškodb najbolj odstopa DSS, kjer je poprečje izpadlih dni na nezgodo kar 50,7 dneva. Na to zlasti vplivajo tri poškodbe zaposlenih v SOSD, delovna enota transport, ko so bili poškodovani na bolezenskem dopustu skupno kar 541 dni. Nadalje odstopa tozdu umetno usnje, kjer je poprečje odsotnosti z dela zaradi poškodb kar 45,2 dneva. Temu sta vzrok težji poškodbi dveh delavcev. Eden si je poškodoval dlan leve roke že 19. 5. 1978 in je še danes na bolniškem dopustu ter poškodba drugega delavca, ki je doslej zahtevala 80 dni bolezenskega dopusta, poškodovanec pa je še vedno bolan. V statistično obravnavanem obdobju se je pripetilo tudi osem težjih poškodb, ki so bile prijavljene in raziskane tudi od Republiške inšpekcije dela ter Uprave javne varnosti Kranj.

Dne 5. 1. 1978 se je pri delu na stroju Cobertz v DE TT in KJ poškodoval delavec, ko je med obratovanjem ročno čistil centralni boben, pri tem pa ni bil odmaknjen čistilni valj, ki mu je zagrabil roko. Delavec je dobil na dlani leve roke velike odrgnine in opekline. Zdravljenje je trajalo kar 116 dni.

Dne 26. 1. 1978 se je pri nakladanju tovornega avtomobila poškodoval delavec v delovni enoti transport. Poškodba se je pripetila v trenutku, ko je poškodovanec nesel na tovorni avtomobil svitke papirja, voznik tovornega vozila pa je vozilo premaknil, ne da bi se prepričal, če to lahko stori brez nevarnosti za sodelavce. Pri tem je poškodovanec padel z višine približno 1,2 m in dobil težje poškodbe (kompliciran zlom stegenice). Delavec je še na bolezenskem dopustu in bo imel po izjavah zdravniške težje posledice zaradi starosti (60 let).

Dne 17. 2. 1978 pa se je v delovni enoti transport poškodoval pri delu voznik tovornega motornega vozila, ko je pomagal transportnemu delavcu odpirati stranico vozila. Vozilo je bilo naloženo z vrečami na paletah, ki so se med prevozom premaknile, tako da so pritiskale na stranico vozila in ko sta voznik ter transportni delavec odprla stranico, je vozniku zaradi spolzkih tal (led) spodrsnilo in je padel, pri tem pa mu je še stranica vozila pritislila levo nogo v gležnju. Na bolniškem dopustu je bil 183 dni.

Dne 17. 5. 1978 se je pri delu na navijalnem stroju v delovni enoti valjarna pri previjanju blaga poškodoval delavec, ko

Nezgoda pri delu se zgodi mimogrede, zato je pri vsakem delu potrebna skrajna previdnost

je skupaj s sodelavcem ovijal blago okrog valja, pri tem pa mu je roka prišla med blago in valj, kar je povzročilo zlom roke v zapestju. Na bolezenskem dopustu je bil 151 dni.

Dne 19. 5. 1978 pa je prišlo do poškodbe pri delu v tozdu Umetno usnje na starem nanašalnem stroju, ko se je delavec poškodoval pri menjavi bale previtega tekstila. Pri dviganju bale s pomočjo dvigala je zapenjalna veriga zdrsnila z droga, pri tem pa je drog udaril delavca po levi roki in mu jo v predelu palca in kazalca močno poškodoval. Poškodovanec še vedno boluje. Vzrok poškodbe je nevaren način dela in neustrezen način zapenjanja bremen.

Dne 10. 7. 1978 se je pri delu na dublirnem stroju v tozdu TKI poškodoval delavec, ko je z roko ravnal vzorec blaga med obratovanjem in mu je pri tem roka zašla v oprijem valjev. Vzrok nesreče je v kršitvi varnostnih navodil, saj

je bil delavec poučen o varnem delu. Bolovanje je trajalo 22 dni.

Dne 13. 10. 1978 se je pri delu v tozdu Umetno usnje poškodoval delavec, ko je med obratovanjem vtiskovalnega stroja čistil ogrevalni valj, pri tem pa mu je leva roka, v kateri je držal nož, zašla v oprijem valjev. Poškodba je bila zelo huda, saj je kasneje prišlo do amputacije leve roke v zapestju. Do 31. 12. 1978 je bil poškodovanec na bolezenskem dopustu 80 dni in še vedno boluje.

Dne 8. 12. 1978 se je pri delu v tozdu GTI, delovna enota cevarna poškodoval delavec na stroju za povijanje cevi, ko je navijal fačne. Ker pa se je na enem mestu navilo preveč fačne, je delavec stroj ustavil, odrezal fačno in ponovno vklopil stroj ter z roko istočasno odvijal fačno, pri tem pa se je fačna začela ponovno navijati in mu je zagrabila dva prsta leve roke. Delavec je izklopil stroj, toda ker se stroj zaradi vztrajnosti takoj ne ustavi, je mislil, da stroj ni izklopljen in je hotel še enkrat izklopiti stroj, vendar ga je le vklopil. Končno je stroj izklopil sodelavec. Do 31. 12. 1978 je poškodovanec boloval 24 dni.

Ostale ugotovitve:

a) poškodovani deli telesa

Od 226 poškodb je bilo kar 93 poškodb prstov na rokah in 44 poškodb ostalih delov rok, skupaj je torej kar 137 poškodb rok. Sledijo poškodbe nog in to 56 primerov, nadalje 14 poškodb telesa, 12 poškodb oči in 7 poškodb glave.

b) čas poškodb:

— po urah

Največ poškodb se je pripetilo v prvi in peti uri dela, sledijo 2., 3., 4., nadalje 6., 7., 8. ura in končno nadure, v katerih so se pripetile samo 3 poškodbe.

— po dnevih

Največ poškodb se je pripetilo v torek, sledijo četrtek, sreda, petek, ponedeljek in so

POŠKODBE PRI DELU V LETU 1978 ZA DO SAVA KRANJ (lokacija Kranj in Vrhnika)

TOZD	Popr. štev. zaposl.	Poškodb pri delu	Izpadlih dni	Izp. dni zaradi nezgod v l. 77	Izp. dni na eno nezgodo	Nezgod na 100 zaposl.
TAP	1072	78	770	—	9,8	7,3
GTI	685	60	1090	150	18,2	8,7
VLP	321	19	239	66	12,5	5,9
TE + KI	102	4	69	—	17,2	3,9
RK III	75	3	67	—	22,3	4,0
UU	127	8	362	—	45,2	6,3
VZD	207	17	146	—	8,6	8,2
OR	50	5	96	37	19,2	10,0
EN	71	2	7	—	3,5	2,8
LME	48	2	14	—	7,0	4,2
IC	15	—	—	—	—	—
DSSS	1004	19	964	44	50,7	1,9
Koord. posl. funkcij in predstavništvo	12	—	—	—	—	—
SC	445	9	140	—	15,5	2,0
Skupaj	4234	226	3964	297	17,5	5,3
Poškodbe na poti		29*	470	—	16,2	0,6
Primerjava z l. 1977	4052	218	2584	154	11,8	5,3
Primerjava z l. 1976	3877	183	2506	540	13,7	4,7
Primerjava z l. 1975	3627	246	3452	396	14,0	6,8
Primerjava z l. 1974	3408	281	3756	446	14,9	8,3

* Od 29 poškodb na poti na delo ali z dela je bil en primer smrten.

ZDRUŽEVANJE V SOZD SAVA

(Nadaljevanje s 5. strani)

izvodnjo 135.000 prednjih in 120.000 zadnjih traktorskih pnevmatik, za katere bo stekla proizvodnja že v letu 1980 in bo zahtevala zaposlitev približno 300 delavcev. Takšnega števila delavcev DO Sava v Kranju vsekakor ne bi mogla zagotoviti. Kaj pomeni projekt predvsem za našo skupno prodajno organizacijo Sava-Commerce, ni treba posebej poudarjati (razširitev asortimana, ustanovitev močnega prodajnega centra v Vojvodini skupno z že zgrajenimi skladiščem, itd.).

2. Preselitev določenega proizvodnega programa cevi iz tozda GTI v DO Vulkan. Tozda GTI mora modernizirati in povečati proizvodnjo profilov in cevi, uvesti nove kvalitete in nabaviti takšno opremo in orodja, ki bodo zahtevali manj delovne sile. DO Vulkan pa bo s pomočjo opreme, ki se seli iz tozda GTI lahko povečal proizvodnjo cevi vrednostno od dosedanjih 50.000.000 din na približno 70.000.000 din in zaposlil delovno silo, ki jo je v niški regiji še zelo veliko.

3. Preselitev stiskanih izdelkov iz tozda GTI v tozda Gumarna DO Agis v Ptuj. Izdeluje se investicijski elaborat za preselitev stiskanih izdelkov iz tozda GTI v tozda Gumarna DO Agis. Politični aktiv in delavski svet tozda GTI sta že sprejela ustrezne sklepe in dala zadolžitve strokovnim službam DO Save za izdelavo novih investicijskih programov, ki bodo omogočili modernizacijo tozda GTI z uvedbo novih izdelkov, ki so na trgu iskani, predvsem pa izdelkov, ki zahtevajo več znanja pri izdelavi in imajo višjo ceno. S takšnimi izdelki bomo uspeli zagotoviti konkurenčnost na jugoslovanskem in zunanjem trgu. Zbori delavcev tozda GTI bodo o omenjenih akcijah široko obveščeni v februarju in marcu 1979 in bodo o selitvi seveda odločali.

4. Ustanovitev odkupno-prodajne mreže za zbiranje odpadnih plaščev za obnavljanje in prodajo vseh vrst plaščev. Najširša akcija, ki poteka že dalj časa in zahteva precej priprave, pa je organiziranje skupne odkupno-prodajne servisne mreže po celotni Jugoslaviji s tremi nosilci (KTM Ljubljana, Ruma in Vulkan Niš) v okviru prodajne organizacije Sava-Commerce. V okviru te mreže ne bomo zagotovili samo zbiranja rabljenih avtomobilskih plaščev, temveč organizirali najboljši sistem prodaje plaščev preko servisne mreže. Že doslej je takšna mreža dobro organizirana v KTM in Rumi, vendar ti dve delovni organizaciji nimata dovolj finančnega potenciala, da bi lahko financirali takšen učinkovit način prodaje

obnovljenih in novih plaščev. Predvidevamo, da bodo vsi dokumenti in samoupravni akti, potrebni za takšno organiziranje, gotovi že v mesecu marcu, tako da bi nov način zbiranja in prodaje avtomobilskih plaščev lahko začeli že v drugem četrtletju leta 1979.

Delovne organizacije v sozdu Sava se dohodkovno povezujejo preko skupne prodajne organizacije Sava-Commerce. V letu 1978 smo imeli precej težav zaradi zahtevne metodologije evidentiranja skupnega prihodka na eni strani in neupoštevanju predpisov pri izpolnjevanju dokumentov na drugi strani. Upamo, da bomo te probleme zadovoljivo rešili v korist vseh delovnih organizacij, ob upoštevanju sprejetih sporazumov. Poleg tega pa smo že doslej zabeležili združevanje sredstev, v nekaterih primerih so sporazumi že sprejeti, v drugih so v pripravi in sicer:

— vlaganje tozda TAP v višini 5.000.000 din za obnovljene plašče v IG Ruma;

— vloga tozdv GTI, VLP in TAP v višini 10.000.000 din za modernizacijo proizvodnje regenerata v IG Ruma;

— vloga DO Sava-Commerce v višini 60.000.000 din za poljedelsko pnevmatiko v IG Ruma;

— vlaganje tozda GTI v tozda Gumarna DO Agis (osnovna sredstva, tehnologija in del finančnih sredstev); sporazum je v pripravi, o tem se bodo odločali zbori delavcev tozda GTI v marcu leta 1979;

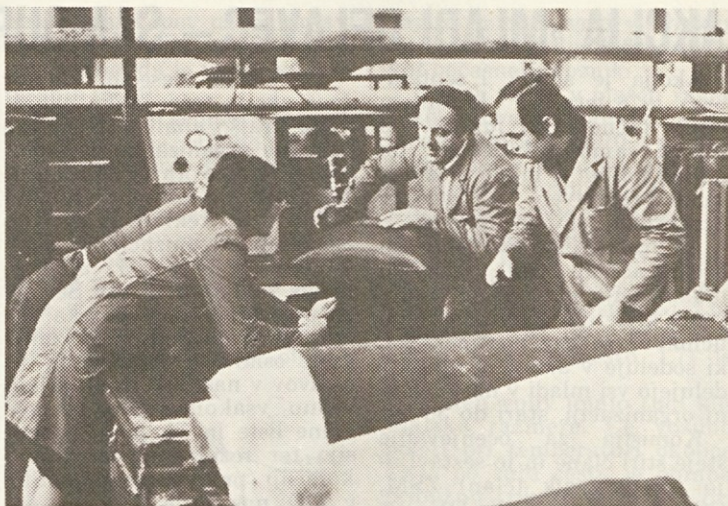
— vloga DO KTM-Protektor v tozda TAP za zgraditev skupne mešalnice v višini 20.000.000 din;

— vloga tozda TAP v DO KTM-Protektor za povečanje proizvodnje gumenih profilov v višini 20.000.000 din.

V primeru prenosa tehnologije transportnih trakov v DO Vulkan in prenosa dela proizvodnje cevi, bomo zaradi majhne višine sredstev prenos uredili s kreditiranjem in pogodbo.

Na področju specializacije proizvodnih programov beležimo dobre rezultate. Asortiman pnevmatike je razdeljen na tozda TAP, tozda VLP v DO Sava, poljedelska pnevmatika se gradi v Rumi, obnavljanje plaščev pa se je razvilo na treh lokacijah: KTM, Ruma in Vulkan, kar je zaradi lokacijskega značaja te proizvodnje popolnoma pravilno. S tem pa obvladujemo celotni jugoslovanski trg.

Gumeno-tehnični izdelki se sicer izdelujejo v tozdih DO Save, DO KTM, DO Ruma (akumulatorske posode) in DO Vulkan. Čeprav tukaj ni ostre specializacije, pa vseeno poskušamo preprečiti preveliko prekrivanje med posameznimi lokacijami, seveda nikoli na račun ene od delovnih organi-

Kratek posvet med delom

zacij. Proizvodnja gumeno-tehničnih izdelkov je namreč tako široka, da v srednjeročnem obdobju od 1981 do 1985 ne bo težko najti ustreznih programov za vse delovne organizacije. Seveda pa se bo morala DO Sava usmeriti na zahtevnejše izdelke z večjimi serijami in relativno manjšim številom delavcev, DO Vulkan in v bodoče tozda Gumarna v Agisu pa tudi na asortiman drobnih gumeno-tehničnih izdelkov, ki zahtevajo več delovne sile. V veliko korist nam bo v bodoče združitev prodaje gumeno-tehničnih izdelkov DO Save, DO KTM in DO Agisa (tozda Gumarna), v skupnem oddelku prodaje gumeno-tehničnih izdelkov DO Sava-Commerce.

Sektor za informacijske sisteme DO Save izvaja obsežno akcijo za uvedbo enotnega informacijskega sistema za vse članice sozda Sava, vključno z nabavo novega računalnika in uvedbo terminalov v KTM, Totri, Rumi in Nišu. Sredstva za nabavo tega računalnika bodo delovne organizacije združevale.

Organizacijska struktura je na nivoju sozda Sava zadovoljiva. Delovna skupnost, v kateri združuje delo 12 sodelavcev, vključno s predstavništvom v Beogradu (7 sodelavcev), ki so že pred integracijo združevali delo v DO Sava, lahko zadovoljivo opravlja naloge na področju koordinacije, vsklajevanju ciljev in interesov ter organiziranju izvajanja skupnih nalog. Upamo, da smo z uvedbo pogodbenih del med delovnimi organizacijami rešili tudi pereč problem ugotavljanja in pokrivanja stroškov. Pogodbeno delo med posameznimi delovnimi organizacijami smo sklepali, tako bomo delali tudi v bodoče, takrat, ko strokovne službe na ravni sozda Save same ne morejo izdelati nalog za potrebe delovnih organizacij. Doslej smo sklenili oziroma bomo v kratkem zaključili naslednje pogodbe:

— prenos tehnologije negorljivih in antistatičnih transportnih trakov iz DO

Save v DO Vulkan v vrednosti 1.500.000 din;

— pogodba o poslovno-tehnični pomoči pri izgradnji poljedelske pnevmatike v Rumi v višini 11.000.000 din;

— pogodba o prenosu tehnologije cevi za sortiman, ki se seli iz DO Save v DO Vulkan v višini 2.000.000 din.

Na koncu lahko zaključimo, da delovne organizacije Sava, KTM-Protektor, IG Ruma, Totra in Vulkan vse bolj postajajo integralni deli sozda Sava, delovne organizacije spoznavajo, da je to njihova nujnost, kajti marsikak problem na ta način lažje rešujejo. Če imajo delavci tozdv oziroma delovnih organizacij interese in cilje združevanja in če se ti cilji dejansko realizirajo v praksi, potem sozda ne more biti labilna tvorba. Smatram, da smo v letu 1978 sicer napravili precej pri organiziranju prodajne organizacije Sava-Commerce, vendar sem prepričan, da ravno tukaj v organizaciji skupnega pomena za vse članice sozda Sava še nismo izčrpali vseh možnosti, ki nam jih ta organizacija nudi. DO Sava-Commerce je s trgovsko mrežo, prodajalnami po vsej Jugoslaviji, skladišči, posebno pa z bodočo servisno mrežo in močnimi prodajnimi punkti v Rumi in Vulkanu, sposobna prodati vse izdelke sozda Sava. Upam, da mi delavci Sava-Commerce ne bodo zamerili, vendar mislim, da ravno pri njih ne bi smelo biti dileme ali prodajajo izdelke DO Save, DO Vulkan, DO Rume ali DO KTM. Na koncu sestavka bi rad povedal samo še eno misel. Sozda Sava je nastal iz delovne organizacije Sava, vsi delavci, ki danes delajo v delovni skupnosti sozda Sava so Savčani. Pri svojem delu smo ugotovili, da se tudi problemi na ravni sozda Sava rešujejo hitro in kvalitetno, če delovna organizacija Sava posluje zadovoljivo. Delovna organizacija Sava pa bo najboljše poslovala tudi takrat, ko bo izkoristila vse možnosti, ki jih nudi združevanje dela in sredstev v sozdu Sava.

Franc Sušnik

AKCIJA »MLADI DELAVEC – SAMOUPRAVLJALEC«

Akcija je stekla 1. septembra 1978. leta. V letošnjem letu, točneje 27. junija, ob dnevu samoupravljalcev, bo izbran najboljši mladi delavec-samoupravljalcev v delovni organizaciji in v sozdu Sava.

Akcija poteka po osnovnih organizacijah ZSM v delovni organizaciji na podlagi določenih kriterijev za vrednotenje učinkov vsakega posameznika, ki sodeluje v akciji. V njej sodelujejo vsi mladi v naši delovni organizaciji, stari do 30 let.

Komisija za ocenjevanje šteje štiri člane in jo sestavlja: predstavnik (član) ZSM, OOS, ZK ter delovodja DE.

Ocenjuje se vsak mesec. Komisija za ocenjevanje objavi najkasneje v 10 dneh po izteku roka rezultate, vpisane v posebne grafikone, ki so javno obešeni in dostopni vsem delavcem. Vsak tekmovalac je lahko ocenjen v razponu -22 do +41 točk. Kriterije določa tekmovalna lista.

Po šestih mesecih, kolikor časa akcija teče, lahko napravimo krajšo analizo. Nekatere osnovne organizacije ne izpolnjujejo dogovora in ne ocenjujejo, niti ne posredujejo mesečno izid tekmovalja. Teh osnovnih organizacij in aktivov je kar precej. Iz analize, ki jo je napravil tov. Šeruga za prve tri mesece poteka akcije je razvidno, da izmed vseh osnovnih organizacij in aktivov v naši DO izpolnjujejo redno vsakomesečno tekmovalne liste in jih javno izobešijo ter rezultate posredujejo komisiji pri konferenci ZSM v DO naslednje osnovne organizacije: TAP – KF; SI, KS, TT; FRS + SIS; SAVA COMMERCE + NABAVA ter aktiv ENERGETIKA.

Vse ostale osnovne organizacije in aktivni se v akcijo še niso popolno vključili. ZAKAJ?

Po odgovor sem se napotil k predsedniku osnovne organi-

zacije strokovne službe TAP, k predsedniku aktiva.

Momčilovič Ivica TAP – strokovne službe:

KAKO POTEKA TEKMOVANJE V VAŠI OSNOVNI ORGANIZACIJI?

Tekmovanje v naši osnovni organizaciji poteka brez večjih težav. Kljub temu pa so se pri tej akciji oblikovala določena vprašanja. Med drugimi je prišlo do negotovanja vodij, ki morajo mladince v osnovni organizaciji oceniti vsak mesec. Ta postopek zahteva veliko časa, poznavanje posameznikov in dela, ki ga opravljajo. V naši osnovni organizaciji

Ivica Momčilovič

smo mnenja, da ocenjevanje vsak mesec ne ustreza naši naravi dela. Če vzamemo za primer našo tehnološko službo, v kateri imajo naloge, katerih rezultati niso znani v teku enega meseca, se pri tem postavlja vprašanje »realnosti« tekmovalja.

ALI SO PRIPOMBE NA KRITERIJE V TEKMOVALNEM LISTU?

Mnenja smo, da je v tekmovalnem listu premalo vrednoten kriterij o aktivnosti v družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih in da bi morali biti kriteriji v tekmovalni listi prirejeni naravi dela v posameznih službah. Mladinci aktiva RTI so nam predlagali osnutek nove tekmovalne liste, katero pa naša osnovna organizacija ni sprejela, ker je prirejena konkretno za aktiv RTI.

M. M.

ŠKERJANC MIRA, predsednik aktiva Kadrovi sektor

KAJ MENIŠ O AKCIJI »MLADI DELAVEC-SAMOUPRAVLJAVEC«?

Ko sem zvedela za akcijo, sem se zavedala težke in odgovorne naloge, ki jo bom kot izvajalec in ocenjevalec imela. Tekmovalna lista, po kateri naj bi ocenjevali, je izdelana, oziroma prilagojena za proizvodna delovna mesta. Ko smo na sestanku aktiva Kadrovi sektor obravnavali listo, je bilo izrečenih precej pripomb in predlogov, ki smo jih posredovali naprej. Na splošno pa so prisotni izrazili željo, da se ocenjevanje v našem sektorju ne izvaja. Kljub temu pa je bilo poskusno izvedeno v me-

Mira Škerjanc

secu oktobru. Zaradi splošnega negotovanja in nerealnih rezultatov akcije nismo nadaljevali.

SMATRAŠ, DA JE AKCIJA PRAVILNO ZASTAVLJENA?

Po mojem mnenju je povsem zgrešeno, da se mladi med seboj ocenjujemo, oziroma »tekmujejo« in si celo delimo nagrade.

Vsak mladinec se zaveda nalog, ki jih ima kot aktiven samoupravljalcev, za svoje delo pa ne bo zahteval nobenih priznanj ali nagrad. Najbrž bi bila mnogo bolj primerna spodbudna beseda ali pomoč pri njegovem delu. Zavedati pa se moramo, da ocenjevanje vsak mesec porabi veliko časa.

Z ocenjevanjem bi samo slabšali medsebojne odnose, kar pa prav gotovo ni naš cilj. Prizadevati si moramo, da bomo s svojim delom prispevali k razvoju samoupravne socialistične družbe.

PREVOZI NA DELO IN IZ DELA V LETU 1978

V letu 1978 je bilo ca. 1400 delavcev, ki so imeli naročene avtobusne vozovnice za prevoz na delo in z dela, to je več kot tretjina vseh zaposlenih. Vsi ti so prispevali za prevoz do meseca aprila po 40,00 din na mesec, od aprila dalje pa po 50,00, dinarjev mesečno, kar zneso v letu 1978 791.180,00 din. Delovni organizaciji Alpetour smo v lanskem letu nakazali 5.305.879,32 din za mesečne vozovnice in najete pogodbenne avtobuse. Vsi ostali delavci, ki nimajo avtobusnih vozovnic, pa so dobili vrnjene stroške za prevoz na delo in z dela, in sicer vse stroške, ki so večji od 40,00 oziroma 50,00 din, kar zneso v letu 1978 2.919.802,80 dinarja. Torej so bili skupni stroški prevoza na delo in z dela 8.225.682,12 din v breme DO.

Večjih problemov glede prevoza na delo in z dela ni bilo, saj ob izmenah vozijo na najbolj zasedenih linijah tudi po dva oziroma trije avtobusi več.

Problemi pa ostajajo ob prevozu delavcev na delo in z dela na Planino. Čeprav se na tem območju gradi vedno večji bivalni center, na Planini stanuje tudi veliko Savčanov, že od leta 1975, ko smo predvsem v naši delovni organizaciji zahtevali od Alpetoura, da poveže Planino z industrijskim centrom na Laborah z direktnim prevozom, pa vse do leta 1978, ta problem ni bil urejen. V septembru lanskega leta je podjetje Alpetour uvedlo novo linijo mestnega prometa, ki sicer povezuje del Planine z

Laborami. Vendar ta linija poteka od Primskovega po Cesti talcev, Župančičevi ulici v mesto in nato po Jelenovem klancu do industrijskega centra na Laborah in nazaj. Z uvedbo te linije v mestnem prometu je sicer delno rešen prevoz na delo in z dela tudi za delavce, ki stanujejo na Planini. Ves stari del Planine s stolpniciami pa še nima urejenega prevoza. Res je, da ni daleč do postajališča na Cesti talcev in tudi do postajališča pri samopostrežni ali hotelu Evropa, vendar v tem delu stanuje toliko ljudi, da bi tudi za te moral biti organiziran bolj ugoden prevoz. Zahtevo delavcev delovne organizacije SAVA, ki stanujejo na tistem delu Planine, kjer še ni urejen prevoz z direktno linijo do industrijskega centra, ampak morajo pri Hotelu Creina prestopati, smo posredovali predstavnikom Alpetoura. Dobili smo obljubo, da bodo preverili situacijo na terenu samem, vendar odgovora še nismo prejeli.

Manjši problemi nastanejo občasno tudi na drugih relacijah. Bolj natrpani avtobusi so ob slabem vremenu, v zimskem času itd. Verjetno se zaradi možnosti koriščenja gibljivega delovnega časa, da največjemu navalu ob izmenah izogniti. Zavedati se je treba, da ni moč ustreči posameznikom, ampak je treba gledati na večino in se mora posameznik prilagajati večini.

PNEVMATIKA IN CESTIŠČE

OBRABA

Obraba je za večino voznikov še vedno eden najvažnejših kriterijev za oceno kvalitete avtomobilskega plašča. Vzroka za to sta dva. Prvi je v enostavni določitvi življenjske dobe plašča, saj moramo le pogledati na število prevoženih kilometrov in ocena je tu. Drugi vzrok pa je, da nas nakup novega plašča denarno prizadene, za kar smo najbolj občutljivi. Pri tem pa često pozabljamo, da bi bilo mnogo krat ceneje, če bi avtomobilski plašči imeli nekoliko krajšo življenjsko dobo. Denar za nakup novih plaščev pa bi dobili na račun nerazbitega avtomobila, kar bi bilo posledica boljšega oprijema na vozišču. Oprijem in obraba sta namreč dve

lastnosti plašča, pri katerih z izboljšanjem ene pogosto poslabšamo drugo. Ekstremni primer so plašči za dirkalna vozila, pri katerih se zaradi izboljšanja oprijema skrajša življenjska doba tudi le na eno samo tekmo. S tem nočemo reči, da bi morali imeti tudi običajni plašči tako kratko življenjsko dobo, pač pa le, da življenjska doba plašča ne sme biti najvažnejši kriterij za oceno njegove kvalitete.

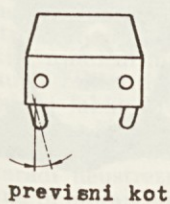
Tudi v pričujočem sestavku si oglejmo najprej kako je obraba pnevmatik odvisna od konstrukcije in stanja vozila.

Vpliv vozila na obrabo je zelo velik. To nam pokaže tudi primerjava življenjske dobe plaščev za različna vozila:

TIP VOZILA	MOČ MOTORJA (KM)	ŽIVLJENJSKA DOBA (km)
PORSCHE 928	240	16000
PORSCHE turbo	300	16000
MERCEDES 450 SEL	286	19000
VOLKSWAGEN 1200	34	42000
RENAULT R4	34	36000
CITROEN 2 CV6	29	42000

Iz primerjave je predvsem razvidno, kako velik vpliv na obrabo pnevmatik ima moč motorja. Čim večja je moč, tem večje je drsenje plaščev in zaradi tega tudi obraba. Pri manjših močeh motorjev je obremenitev pnevmatik manjša in s tem tudi obraba.

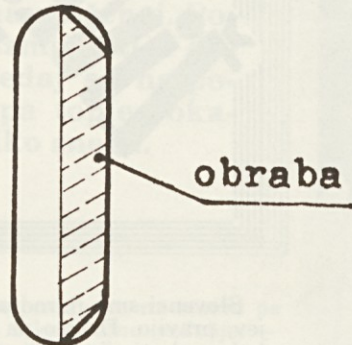
Poleg moči motorja ima velik vpliv na obrabo tudi geometrija prem, zlasti sprednje. Za naš primer sta najvažnejša elementa kot stekanje koles in previs kolesa, ki sta prikazana na sl. 16:

previsni kot

sl. 16

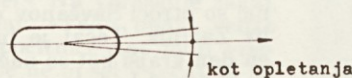
Kot previsa ima med drugim nalogo omogočiti prednapetje ležaja, ki je s sodobnejšo kvaliteto izdelave vse manj potrebno. Zaradi tega je velikost kota previsa od nekdanjih 2 do 3 zmanjšana na velikost do 1, največ 2. Če je ta kot prevelik, se pojavi na zunanjem delu površine plašča povečana obraba, kar shematsko prikazuje sl. 17:

sl. 17

kot stekanja

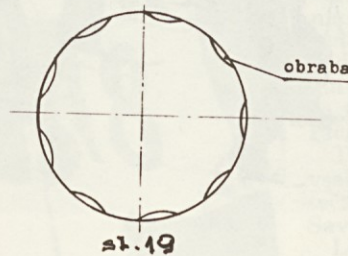

sl. 18

Če se to opletanje pojavi, se poveča obraba plaščev. Pri velikosti opletanja 1 se poveča obraba do trikratne vrednosti. V primeru pa, ko je kot stekanja prevelik, se opletanje sicer

ne pojavi, zopet pa se pojavi dodatna obraba. Zaradi tega je zelo važno, da je ta kot v predpisanih mejah.

Pri vplivih geometrije prednje preme na obrabo plaščev lahko navedemo še stanje blazilcev. Če je njihovo delovanje že močno okrnjeno, je tek kolesa neenakomeren in se na plašču pojavi neenakomerna obraba po obodu, kot jo prikazuje sl. 19. Ta še poveča neenakomernost teka, zaradi česar se plašč še hitreje obrabi.

sl. 19

Za konec si oglejmo še nekatere druge vplive, ki zmanjšujejo življenjsko dobo plaščev zaradi obrabe.

Voznik lahko vpliva na obrabo z načinom vožnje. Kdor energično speljuje, sunkoviteje

zavira in hitro vozi v ovinkih, bo znatno hitreje obrabil plašč kot počasnejši vozniki.

Pritisk zraka v plašču ravno tako vpliva na obrabo. Sprememba pritiska za 10 % v katerokoli smer zmanjša življenjsko dobo za približno 10 %. To z drugimi besedami pomeni, da bo plašč avtomobila ZASTAVA 101, ki bi s predpisanim tlakom prevozil 40000 km, prevozil s pritiskom spredaj 1,62 (namesto 1,8) in s pritiskom zadaj 1,53 (namesto 1,7) le 36000 km.

Znatni vpliv imajo tudi klimatske razmere. Če vozimo poleti pri temperaturi okolice 23°C po suhi cesti, je obraba približno trikrat večja kot pri vožnji po zasneženi cesti pri temperaturi - 23°C.

Čeprav seznam vseh vzrokov obrabe avtoplaščev še ni izčrpan, zaključimo z naštetjem. Iz povedanega dovolj jasno sledi, da bo plašč dalj časa sposoben za vožnjo, če bo naše vozilo tehnično neoporečno, če se bomo pri pnevmatikah držali predpisov o polnilih nem tlaku zraka v njih in če bomo vozili umirjeno in stanju vozišča primerno. Markun

NEZGODE V LETU 1978

(Nadaljevanje s 6. strani)

bota, ena poškodba pa se je pripetila v nedeljo.

— po mesecih

Največ poškodb je bilo v juniju, sledijo december, avgust, februar, januar, marec, oktober, itd.

— po izmenah

Kar 133 poškodb se je pripetilo v I. izmeni, sledi II. izmena z 71 poškodbami in III. izmena, v kateri je bilo 22 poškodb.

c) Starostna struktura poškodovancev

Največ poškodb so utrpeli delavci starih od 19 do 30 let (132), sledijo stari od 31.-40 let (45) in od 41.-50 let (33) ter nad 50 let (11). Število poškodb pri zadnjih treh starostnih kategorijah postaja zaskrbljujoče, ker se v primerjavi s poškodbami v preteklih letih opaža precejšnja rast.

č) Leto zaposlitev poškodovancev

Največ poškodovancev je iz vrst tistih delavcev, ki so v Savi nekaj več kot leto dni, sledijo tisti, ki so zaposleni 3 leta, nato 4 leta itd. Precej poškodovancev pa je tudi iz vrst delavcev, ki že dolgo opravljajo delo v Savi, kar nam kaže tudi podatek starostne strukture poškodovancev.

Vzroki poškodb

Dejansko je vzrokov pri vsaki poškodbi več, saj je za vsako poškodbo običajno vzrok različen splet okoliščin,

vendar pri tem prevlada eden izmed vzrokov. Vzroki poškodb so lahko tehnični in drugi. Med tehnične vzroke štejemo: delovanje delovnih priprav in naprav in delovno okolje. Med druge vzroke pa organizacija dela, izobraževanja, poučenost o varnem načinu dela, socialne razmere — stanovanje, prehrana itd., zdravstveno stanje poškodovanca, osebno stanje delavcev, nevarni načini dela, naglica pri delu in nedisciplinarnost.

Ko smo ugotavljali vzroke poškodb v preteklem letu, smo ugotovili, da so v preko 85 odstotkov vseh poškodb prevladovali tako imenovani drugi vzroki, ostale poškodbe pa so nastale kot posledica tehničnih pomanjkljivosti. Te pomanjkljivosti pa so: stroji in naprave s hibami, natrpana delovišča, neurejene in zatrpne transportne poti ter neustrezno urejena delovna mesta. Nekaj poškodb pa se je pripetilo tudi zaradi izredno slabih delovnih pogojev — ropot, prah, hlapi in vročina v delovnih prostorih.

Ob koncu bi poudarili, da nam vsaka poškodba oziroma obolenje zaradi poškodb — v lanskem letu je bilo zaradi poškodb izgubljenih 3964 delovnih dni — povzroči izpad precejšnjega dohodka, kar ima med drugim za posledico tudi manjši osebni dohodek.

Vodja oddelka za TZV:

Tone Kapus, var. ing.

Plug jim res ni delal nobenih težav

Bodo tudi prihodnje zimske počitnice tako lepe?

Andrej Valenčič

Zvonetovi varovanci so še malo utrdili pridobljeno znanje

Z iskanjem nisva imela težav, saj so se udeleženci tečaja pripravljali na tekmovanje, vsi so imeli že pripete številke, katerih je pisalo »Sava«.

Ustavila sva se kar pri prvi skupini. Vaditelj Zvone Štefe je svoje male varovance takole predstavil: »To so moji Jasna, Vlasta, Damjan, Sanja, Mojca

Slovenci smo narod smučarjev, pravijo. Držalo pa bo, da je le malo tistih, ki jih smuči in bele poljane ne mikajo. Najmlajši pa so med smučarji največji navdušenci. Počitnice so čas, ko ni treba razmišljati o domačih nalogah in ocenah. Tedaj so najpomembnejši problem »dilce«, pa tople rokavice, lepo vreme in veliko, veliko snega.

Slovenci smo narod smučarjev, pravijo. Držalo pa bo, da je le malo tistih, ki jih smuči in bele poljane ne mikajo. Najmlajši pa so med smučarji največji navdušenci. Počitnice so čas, ko ni treba razmišljati o domačih nalogah in ocenah. Tedaj so najpomembnejši problem »dilce«, pa tople rokavice, lepo vreme in veliko, veliko snega.

O vsem tem so razmišljali tudi v Savi in se že pred štirimi leti odločili za organizirane smučarske tečaje za šoloobvezne otroke naših delavcev.

Drugi teden letošnjih počitnic so otroci Savčanov »zavzeli« Zatrnik. Tečaj je bil sicer en dan krajši kot so načrtovali in je trajal le 4 dni, zato pa so bili otroci toliko bolj marljivi učenci.

V petek, 2. februarja, zadnji dan tečaja, sva se s fotografom odpravila na Zatrnik, da bi zabeležila, kaj se tam dogaja.

Andrejka Valenčič

rala tovarna, da bi tako zagotovila več lastnih smučarskih učiteljev. Tudi on je pohvalil svoje varovance in na vprašanje, kdo je najboljši, je odgovoril: »Vsi po vrsti«.

Prvi je bil Gregor Jeras, ki hodi v drugi razred. Glede svojega smučarskega znanja je bil zelo samokritičen. Dejal je: »Ne smučam ravno najbolje. Ne vem, če se bom tudi prihodnje leto udeležil tečaja. Verjetno bom šel kar v smučarski klub!« Ja, Gregor, tvoje smučanje ni ravno od muh!

Najmanjša v skupini je bila Andrejka. Na vprašanje, v kateri razred hodi, je dejala: »V nobenega, kar doma sem. Star sem pet let. Tu na tečaju mi je zelo všeč.« Ko sem jo povprašala, kaj je pri smučanju najtežje, je iskreno in prisrčno dejala: »NIC!«

Kazalo je, da se bo tekmovanje kmalu pričelo. Proga je

Gregor Jeras

Najbolj zaposlen na terenu je bil vsekakor Janez Gorjanc, organizator rekreacije, ki je skrbel za to, da je vse v redu potekalo. »Menim, da smo se kar dobro organizirali. Vključili smo devet savskih vaditeljev, tako, da so tečaji res pod strokovnim vodstvom. Organizirano preživljanje počitnic je koristno in treba bi ga bilo še bolj razširiti. Pohvalimo se lahko, da je savski tečaj daleč naokrog najbolj številčen, pa tudi najcenejši. Skupni stroški bodo okrog 750.— din, 200.— din pa je za vsakega udeleženca primaknila delovna organizacija.

Tudi zanimanje odraslih je vsako leto večje. Letos se bo tečajev udeležilo od 150 do 200 Savčanov.

Letošnji tečaj šolskih otrok je bil res dobro speljan. Sprva smo mislili, da bo vse padlo v vodo; v ponedeljek je namreč deževalo. V naslednjih dneh pa smo imeli lepo vreme, tako da smo lahko delali po načrtu.

V veliko pomoč nam je bil tudi tovariš Blaž Studen, pa medicinska sestra. Tudi za hiter prevoz v primeru nesreče je bilo poskrbljeno. Na srečo smo ga uporabili smo enkrat. En zlom in nekaj prask je bil celoten seštevek nesreč.

Letos je delavska restavracija naše delovne organizacije poskrbela za malico. Z njo so bili otroci zelo zadovoljni. V prihodnje bi se morda dogovorili tudi za topli obrok, saj enolončnice, ki smo jih dobili na Zatrniku, niso bile preveč kakovostne.

Tako so se utrinjale misli glavnega organizatorja smučarskega tečaja. Dela je veliko, misliti je treba prav na vse. Pa se tudi to delo dobro obrestuje.

Skoraj 300 šolarjev je odpravilo smučarsko nepismenost, pa še »prave« počitnice so imeli.

Uroš Kuhar

Pred startom je bilo pravo tekmovalno vzdušje

in Anja. Majhni so še, saj so šele začeli hoditi v šolo in tudi na smučeh so začetniki. Ja, naša vrsta nima štartnih števil, saj se tekmovanja ne bomo udeležili. Raje bomo še malo utrdili znanje. Prav lepo je delati z njimi in mislim, da so se naučili toliko, da jih bodo starši odslej lahko brez težav vzeli s seboj na žičnice. Poudariti pa moram, da je bilo precej težav zaradi neustrezne opreme. Starši bi morali bolj skrbeti, da bi bili otroci res tople oblečeni, da ne bi bili že ob prvem padcu premočeni. Pa tudi varnostne vezi na smučeh bi morali imeti prav vsi.

Nisva jih več zadrževala. Ko so se spustili po bregu navzdol v vrsti za tovarišem, sva se prepričala, da jim »plug« sploh ne dela nobenih težav.

V bližini je bila še ena skupina. Vodil jo je Andrej Valenčič, ki je zaposlen v Savi in je vadiatelj prvo leto. Lani je opravil tečaj, ki ga je organizi-

bila pripravljena, na startu pa pravo tekmovalno vzdušje. — ali imam dobro namazane smuči, so očala dobro pritjena, ali bom prav peljal skozi vsa vratca — so bile misli tekmovalcev. Pa tudi tekmovalne treme ni manjkalo.

Start! Tekmovanje se je pričelo. Nekateri bolj, drugi manj uspešno so peljali proti cilju. Prizadevali pa so si prav vsi, saj je vsakdo želel biti najboljši v skupini.

Dvanajstletni Uroš Kuhar je pravkar prismočal skozi cilj: »Kar dobro sem peljal. Letos sem že četrtič v tečaju. Še bom šel.« Na vprašanje zakaj, je dejal: »Tako imam veliko lepše počitnice kot moji vrstniki. Če ne bi šel v tečaj, bi bil doma, kjer bi se sicer igral, malo pospravljal, a bilo bi doigčas. Tu na snegu pa so res prave počitnice.«

Tako ali podobno bi verjetno odgovorili prav vsi mladi tečajniki.

OBCNI ZBOR

kolesarskega kluba Sava Kranj

Člani in privrženci kluba Sava Kranj smo se v ponedeljek, 5. februarja zbrali na rednem letnem občnem zboru, kjer smo pregledali in ocenili lanske letošnje sezono in se dogovorili za nadaljnje delo.

Ker je bil predsednik kluba, tov. Filip Majcen, službeno zadržan, je njegovo poročilo prebral podpredsednik kluba, tov. Jože Gašperšič. V njem je poudaril, da so začrtane smerice razvoja kluba tako po tekmovalni kakor po organizacijski plati pravilne in bi klub moral postati vzor drugim organizacijam. Tak stmi vzpon se je začel šele pred nekaj leti, ko smo iz skromnih osnov prerasli v vodilen jugoslovanski klub, ki se lahko pohvali tudi z mednarodnimi uspehi. Člani kluba so se z veliko voljo, odrekanjem in navdušenjem povzpeli do teh uspehov v zelo kratkem času. Iz skromnih začetkov smo se povzpeli na stopnjo, ko tehnična opremljenost kolesarjev ni več problem. V lanskem sezoni smo okrepili prizadevanja, da bi začeli razvijati kolesarstvo bolj strokovno in množično. Pri naši usmeritvi smo sicer nemalokrat naleteli na težave, vendar pa smo prepričani, da bodo nadaljnji uspehi dokazali, da je bila naša odločitev pravilna. Imamo zelo sposoben strokovni team, ki se kontinuirano ukvarja s tekmovalci, tako s psihološke kot z zdravstvene strani. Tudi tehnično je dobro opremljen. Največja pridobitev je izgradnja novega kolesarskega dirkališča v Stražišču na zemljišču stare steze za speedway. Le-ta ni pomembna le za vrhunske tekmovalce, ampak predvsem za razmah množične rekreacije. Tu bomo lahko bdeli nad kolesarjem od prvih obratov, ki jih naredi na kolesu. Člani kluba so bili zelo delavni v republiških in zveznih strokovnih organih. Uspešno so organizirali dirke Po ulicah Kranja, Po ulicah Stražišča,

Za pokal Stražišča in dirke ob otvoritvi novega dirkališča. Kolesarski klub Sava je dal pobudo in organiziral tečaj za inštruktorje kolesarstva v Škofji Loki. Enaindvajset tečajnikov je uspešno opravilo izpit, med njimi tudi tečajniki iz Save in Kokrice. V lanskem sezoni so tekmovalci dosegli vrsto uspehov, tako v domači kakor v mednarodni konkurenci: ekipno in posamezno zmago so dosegli na dirki v Zenici, Ropret je zmagal na tekmovalstvu za nagrado Vida Ročiča v Beogradu, ekipno smo dosegli 3. mesto na dirki Wien-Greztzen-Wien, 2. mesto sta v parih dosegla Ropret in Frelj na dirki v Roglitzu, 3. mesto Frelj v Dinsburgu, 4. mesto Kraker v Belgiji, 2. mesto Ropret na dirki Alpe-Adria, 1. mesto istega tekmovalca na Talisovem kriteriju v Mariboru, ekipna zmaga na dirki Okoli Pohorja, ekipna zmaga na dirki. Za nagrado veteranov, trije člani (Frelj, Ropret, Udovič) so nastopili za državno reprezentanco na dirki po Jugoslaviji, Kraker, Pečnik in Rakuš pa so bili člani republiške reprezentance na isti dirki, vsa peterica članov, razen Pečnika, je bila v državni reprezentanci na balkanskih igrah v Turčiji, kjer so ekipno osvojili 3. mesto, med posamezniki pa je bil najboljši Rakuš, prav tako tretji, dalje so bili naši člani zmagovalci dirke Putevima AVNOJ-a tako posamezno (Ropret) kakor tudi ekipno. Na republiškem cestnem prvenstvu so v kategoriji članov zmagali ekipno in posamezno (Frelj), le na državnem cestnem prvenstvu so bili manj uspešni, saj so ekipno zavzeli 2., posamezno pa 3. mesto (Frelj). Zato pa so bili bolj uspešni mladinci, ki so osvojili naslov ekipnega državnega prvaka med starejšimi mladinci, Cuderman pa je bil prvi v vožnji na kronometer in gorski vožnji, prav tako

Poročilo o delu kluba v preteklem obdobju je v imenu predsednika Filipa Majcna podal podpredsednik Jože Gašperšič

pa tudi prvi na republiškem gorskem prvenstvu. Zmagal je tudi etapno na dirki Kosmajski partizani in bil stalni član državne reprezentance. Tudi mlajši mladinci so dosegli kup prvih mest, najboljši med njimi pa je bil Marn, ki je zmagal na državnem prvenstvu v vožnji na kronometer in na republiškem gorskem prvenstvu.

Kakor vidimo je bilo doseženih veliko vidnih uspehov, čeprav je bil naš najboljši kolesar Ropret dvakrat poškodovan in ni nastopal skoraj dva meseca, Kraker in Rakuš pa sta po balkanskih igrah prenehala nastopati. Letos se bomo udeležili vseh državnih prvenstev, nastopov na etapnih dirkah po Jugoslaviji, na dirki Alpe-Adria, dirki miru, na dirkah Tour del Avenir in Giro delle Regioni, nastopili bomo na balkanskih mediteranskih igrah. V letošnji sezoni bomo uredili zemljišče okrog dirkališča, postavili zaščitno ograjo, obnovili klubske prostore. Potrebujemo namreč prostore za masažo, shrambo in popravilo koles. Med najpomembnejše organizacijske naloge pa vsekakor sodi organizacija končnega cilja dirke po Jugoslaviji, kajti Kranj je dobil letos pokroviteljstvo nad končnim ciljem te dirke. Poleg tega pa smo kandidirali tudi za organiza-

cijo vseh državnih prvenstev, sem pa sodi tudi organizacija tradicionalne dirke Po ulicah Kranja in Po ulicah Stražišča, nameravamo pa organizirati tudi vrsto dirk na novem dirkališču. Ob koncu običnega zbora je podpredsednik, tov. Jože Gašperšič, podelil priznanja za dolgoletno delo in prispevke pri razvoju kolesarskega kluba Save. Priznanja so dobili:

- Filip Majcen, dipl. ing.
 - Jože Šepic, prof. psiholog
 - dr. Jaka Vadjal, zdravnik
 - Franc Plestenjak
 - Breda Čepin
- Priznanja za uspehe in osvojitve naslova državnih prvakov pa so dobili:
- Marko Cuderman
 - Stane Kurent
 - Tone Mali
 - Igor Kalan in
 - Vlado Marn.

Pridružimo se lahko mnenju predsednika, tov. Filipa Majcna, da ima ta zdrav in lep šport v Kranju vse več privržencev in to nas obvezuje, da moramo naše strokovno delo razširiti na vse sloje prebivalstva. Prisotni moramo biti tako pri šolski mladini, pa tja do veteranov kot usmerjevalci, organizatorji in pobudniki vseh akcij, ki bodo v zvezi z razvojem tega športa.

Rakuš

Tudi mladi kolesarji so se udeležili običnega zbora Kolesarskega kluba Sava

VESTI

1. Proizvodnja poliuretana v Jugoslaviji: Firma ICI bo preko svojega »Joint Venture PUR Systems« ustanovila v Jugoslaviji tovarno za proizvodnjo trdnih in mehkih poliuretanov. Letna kapaciteta naj bi bila 7000 t. Poliuretan naj bi se uporabljal v gradbeništvu in naj bi ga izvažali v vzhodnoevropske dežele.

Wirtschaftliche Dokumentation, 22, 15. 12. 1978, 17

Sodelovanje s tujimi partnerji

Industrija gumijevih izdelkov TIGAR iz Pirota bo v sodelovanju z ameriško firmo Goodrich vložila v naslednjih treh letih okoli 600 milijonov dinarjev v razširitev zmogljivosti za proizvodnjo radialne pnevmatike. Ko bodo uresničili ta projekt, se bo proizvodnja avtomobilskih gum povečala od sedanjih 9.500 na 13.000 kosov letno. Zaposlili bodo 500 novih delavcev.

(Poslovni dnevnik, 10. 1. 1979)

USPEŠEN ZAČETEK NOVE SEZONE

V nedeljo, 4. februarja, so se najboljši jugoslovanski kolesarji že osmič potegovali za naslov državnih prvakov v ciklokrosu v kategorijah mlajših, starejših mladincev in članov.

Ciklokros je specifična kolesarska disciplina, pri kateri mora kolesar združevati moč, hitrost, gibčnost, izvrstno pa mora obvladati tehniko vožnje s kolesom. Izredno je namreč pomembno, da zna kolesar hitro skakati s kolesa, se vzpenjati nanj in hitro ujeti

nogo v »klipsno«. Pri ciklokrosu se namreč izmenoma ponavlja vožnja s kolesom in tek s kolesom na rami preko ovir, ki so lahko vzponi, stopnice ipd...

Proga za ciklokros v Poreču sicer ni podobna klasičnim progam po svetu, kjer se več preteče s kolesom na rami kakor pa vozi, vendar pa mora biti kolesar vseeno celovito pripravljen, če hoče poseči po odličjih.

Pri mlajših mladincih Marn pred Tuničem

Mlajši mladinci, nastopilo je okrog 50 tekmovalcev, so morali prevoziti 3 kroge po 2 km. Takoj po startu se je vnel ogorčen boj za pozicije, kajti pri ciklokrosu in vseh krožnih dirkah je izredno pomemben štart. Naši mlajši mladinci so kljub slabemu štartu uspeli opraviti z vsemi jugoslovanskimi vrstniki. Na cilj sta skupaj privozila Marn

in Tunič. Takoj za njima je pripeljal Bogataj, ki mu je le za las ušlo 3. mesto. Tudi Zevnik in Polanc sta se uvrstila v prvo polovico, le Pajič ima še premalo izkušenj za boljše uvrstitve.

Rezultati: 1. Marn, 2. Tunič (oba Sava), 3. Podobnik (As-tra), 4. Bogataj (Sava), 9. Zevnik, 17. Polanc (Sava)

Pri članih ostra borba med Rogom in Savo

Pri članih je bilo pričakovati predvsem ostro borbo med Rogom, Savo in lanskeletnim zmagovalcem Buličem (Siporex), možni zmagovalci pa bi lahko bili še člani državne reprezentance, ki so se skoraj ves januar pripravljali v Pulju.

Prevoziti so morali 10 krogov. Takoj po štartu sta se v ospredje prebila Zanoškar (Rog) in Pečnik, ostali naši člani pa so v glavnem predvsem zaradi slabih vrstnih številki vsi zamudili na štartu in se jim kljub izrednim naporom niso uspeli približati. Vseh 10 krogov sta se Zanoškar in Pečnik menjavala v vodstvu, vse bolj nevarno pa se jima je iz kroga v krog približeval Bulič. Vendar pa se Zanoškarni dal presenetiti. Škoda, da je Pečniku v zadnjem krogu zmanjkalo moči,

kajti še nikoli ni bil tako blizu visoki uvrstitvi na državnem prvenstvu. Tik pred ciljem ga je namreč Bulič ujel in prehitel za kakih 10 centimetrov.

Rezultati: 1. Zanoškar (Rog), 2. Bulič (Siporex), 3. Pečnik, 4. Cuderman, 5. Frelih (vsi Sava), 6. Polančič (Rog), 7. Ropret, 10. Udovič (oba Sava)

Kljub temu, da članom ni uspelo osvojiti naslova državnega prvaka, pa smo z njihovim nastopom lahko zadovoljni, kajti med prvo deseterico se jih je uvrstilo kar 5, kar ni uspelo nobenemu drugemu klubu. To nas navdaja z upanjem, da bodo letos dosegli še boljše rezultate kot v prejšnjih sezonah, ne le na domačih tleh, ampak tudi v mednarodni areni.

Rakuš

Vodstvo kolesarskega kluba se zaveda, da je potrebno mlade kolesarje vključevati v vse oblike družbenega življenja

Starejši mladinci:

izredna vožnja Kurenta

Čeprav je bilo še veliko kandidatov za osvojitev naslova, predvsem v vrstah Astre, Roga, Zagrebške Metalije Commerca smo pri starejših mladincih pričakovali predvsem ostro borbo med lanskeletnim zmagovalcem Veharjem (Rog) in Kurentom (Sava). Kurent se je vseskozi izvrstno držal načrta, da za nobeno ceno ne sme izpustiti favoriziranega Veharja. Že takoj po štartu sta prevzela najboljše pozicije in vozila sama vse do petega kroga, ko se jima je pridružil Herlec (Rog), zato je bilo težko pričakovati, da bo Kurent sam ugnal dva Rogovca. Vendar pa se je z izvrstnim tekom in še boljše vožnjo v cilj zadnjega, šestega kroga, uspel otresti obeh nasprotnikov in sam prepeljati v cilj. Dobro sta vozila tudi Mali, ki bi si z malo več sreče lahko pridirkal celo 3. mesto (padel je v 4. krogu) in Žun, ki sta se oba uvrstila okrog 10. mesta.

Rezultati: 1. Kurent (Sava), 2. Ulhar, 3. Herlec (oba Rog), 8. Mali, 10. Žun (oba Sava), Beton in Mohar sta se zaradi padcev in neizkušenosti uvrstila na začetje.

NOVICE

3. Sporazum firm »Dunlop« in »Pirelli« z Madžarsko — Dve madžarski podjetji sta sklenili pogodbo z družbama Dunlop in Pirelli za razširitev trgovinskega in industrijskega sodelovanja. Po tem sporazumu bo Madžarska proizvajala gumene izdelke v sodelovanju s tema dvema firmama in sodelovala pri skupnih prodajah gumenih izdelkov v državah v razvoju.

EKOS — Guma i kaučuk, Beograd, 13, 45, 22. dec. 1978, 2

5. Firma Chemiefaser Lenzig AG je razvila merilec barvnih tonov Vihrochrom, ki je primeren za določanje odstopanj barv na vlaknih, papirju, folijah, granulatih in prahu. Dela avtomatsko in ima tri paralelno delujoče optične sisteme.

Chemiefaser, 29/81, 1. jan. 1979, 63

Jugoslovanski kombinat gume in obutve BOROVO načrtuje v srednjeročnem planu razvoja do leta 1985 novo dejavnost — bazno kemijo. Načrtujejo novo tovarno poliestra za proizvodnjo poliuretana; v sodelovanju z INO iz Zagreba pa načrtujejo projekt za proizvodnjo čistega difenil metan dizocijanata (le-ta se uporablja pri proizvodnji poliuretanske obutve in tehničnega blaga, uporabljali pa naj bi ga tudi pri proizvodnji poliuretanskih pnevmatik).

Drugi projekt, ki ga namestavajo uresničiti v sodelovanju z INO, pa je proizvodnja sintetičnega kavčuka oziroma polizoprena.

Za oba projekta načrtujejo investicije v višini okrog 200 milijonov dolarjev; pri projektih bodo sodelovale tudi znane tuje družbe.

(Poslovni dnevnik, 9. 1. 1979)

GOSPODARJENJE V LETU 1978

V dneh 14. in 15. februarja smo na sindikalnih skupinah temeljito razpravljali o rezultatih in pogojih gospodarjenja v letu 1978. Osnova za te razprave je bil material objavljen v posebni izdaji Informatorja z dne 3. 2. 1979, iz katerega je bil razviden podroben pregled dejanskih rezultatov poslovanja za posamezne TOZD, DO Sava in DO Sava-Commerce predvsem področja: proizvodnje, kakovosti in kvalitete, produktivnost, zaposlovanje, prodaja in izvoz, nabava in uvoz, zaloge materiala in gotovih izdelkov, gibanje osebnih dohodkov, investicije ter ocena celotnega prihodka, dohodka in čistega dohodka in njegove delitve. V teh dneh smo prav tako v Informatorju posredovali v razpravo in odločanje na zborih delavcev predlog dokončne ugotovitve celotnega prihodka in delitve dohodka in čistega dohodka na osnovi zaključnega računa 1978 po posameznih TOZD, DS skupni sektorji in DO Sava-Commerce ter dokončne kazalce o izkazovanju rezultatov dela delavcev.

Z ozirom na to, da je bila celotna problematika o doseganju rezultatov dela ter pogojev poslovanja in predlog delitve dohodka in čistega dohodka objavljena v omenjenih Informatorjih, vam v današnji številki v povzetku posredujemo le glavne značilnosti gospodarjenja v letu 1978.

Ob sprejemanju gospodarskega načrta za leto 1978 smo predvsem poudarili, da je le-ta izdelan na osnovi nove organizacije, da vsebuje realizacijo zakona o združenem delu ter predstavlja istočasno bistven prispevek k realizaciji srednjeročnega programa. Posebej je bila poudarjena prioriteta iz resolucije o družbeno-ekonomskem razvoju SR Slovenije in SFRJ, kar se je odrazilo v smernicah uvozno-izvozne ter investicijske politike, pri čemer

so se TOZD vključevali tako v povečanje izvoza, zlasti še pri nadomeščanju z zagotavljanjem repromateriala za predelovalno industrijo, kar zahteva tesno sodelovanje in proizvodno dohodkovno povezovanje z dobavitelji kot potrošniki naših izdelkov.

Uresničevanje ciljev, ki smo si jih po posameznih TOZD in DSSS zadali z letnim načrtom, smo tekoče sprotno ocenjevali, preverjali skozi celo leto tako mesečno na centralnem strokovnem svetu, strokovnih svetih TOZD, delavskih svetih ter tromesečno na zborih delavcev, ko smo na osnovi periodičnih obratunov razpravljali o rezultatih poslovanja, gibanja celotnega prihodka in delitve dohodka in čistega dohodka.

GLOBALNI KAZALCI POSLOVANJA:

		predvideno z letnim gospodarskim načrtom %	doseženo %	indeks
A. DELOVNA ORGANIZACIJA				
– stopnja porasta fizičnega obsega proizvodnje		6,2	7,9	127,4
– stopnja povečanja zaposlenih		4,4	1,9	43,2
– stopnja porasta produktivnosti		6,8	7,0	102,4
– stopnja porasta celotne realizacije		12,2	11,8	96,7
• od tega na račun povečanja cen gotovih izdelkov		6,0	3,1	51,7
– stopnja porasta izvoza		31,6	32,2	102,0
B. INDUSTRIJA SRS: (jan. – nov. 1977), (jan. – nov. 1978)				
– predelava kavčuka SRS	(jan. – nov. 1977), (jan. – nov. 1978)	7,0	8,7	–
INDUSTRIJA SFRJ:	(jan. – nov. 1977), (jan. – nov. 1978)	–	8,7	–
– predelava kavčuka SFRJ	(jan. – nov. 1977), (jan. – nov. 1978)	–	9,0	–
		–	11,0	–
C. DELEŽ V PANOGI				
		–	31,4	–

OSNOVNE ZNAČILNOSTI POSLOVANJA

• PROIZVODNJA IN KVALITETA PROIZVODNJE

V letu 1978 so proizvodni tozdi proizvedli 46.144,5 tone izdelkov in je v primerjavi z letom 1977 količinski obseg proizvodnje večji za 7,9 % oziroma je glede na letni plan presežen za 1,8 %.

Dosežena raven kakovosti izdelkov je v delovni organizaciji znašala 97,39 %, kar je 0,34 % nad planiranim kakovostnim normativom oziroma je v primerjavi z lanskim letom višja za 0,35 %.

• PRODUKTIVNOST

Dosežena produktivnost merjena v kg na zaposlenega na delovni dan je v primerjavi z letom 1977 večja za 7 %, medtem ko je v primerjavi z letnim načrtom večja za 2,4 %.

• ZAPOSLOVANJE

V delovni organizaciji Sava in Sava-Commerce je bilo po stanju 31. 12. 1978 4260 zaposlenih delavcev oziroma se je v tem letu število zaposlenih povečalo za 80 delavcev, kar odgovarja 1,9 % stopnji zaposlovanja – planirana 4,4 %. V realiziranem obdobju je bilo zlasti prisotno pomanjkanje delovne sile za proizvodne temeljne organizacije.

• PRODAJA

Delovna organizacije je v letu 1978 prodala na domačem in tujem trgu za 2.165.756 tisoč dinarjev, kar je 3,3 % manj od načrtovane realizacije. V primerjavi s preteklim letom je bila dosežena realizacija večja za 11,8 %, kar gre deloma na račun večje količinske prodaje, spremembe asortimana proizvodnje (proizvodi višje stopnje predelave) in 3,1 % na račun povečanja prodajnih cen izdelkov, kar pomeni 67,2 mio din.

• IZVOZ

Od celotne neto realizacije 2.165.756 tisoč din je bilo prodano na tuja tržišča za 15,5 % ali za 335.980 tisoč din izdelkov oziroma za 16.584 tisoč dolarjev. Devizna realizacija se je v primerjavi s preteklim letom povečala za 29,9 % oziroma je bila za 1,1 % nižja od planirane. Največ izdelkov je bilo izvoženo v zahodne države, in sicer za 13.251 tisoč dolarjev, kar pomeni 80 % vsega dolarskega izvoza.

• UVOZ

Za potrebe proizvodnih temeljnih organizacij je bilo v letu 1978 uvoženo za 41.830 tisoč dolarjev surovin, za 1.470 tisoč dolarjev opreme in 1.167 tisoč dolarjev rezervnih delov.

Od skupnega uvoza odpade 67,7 % na zahodno področje, 18,1 % na države v razvoju in 14,2 % na vzhodne države.

• POKRIVANJE UVOZA Z IZVOZOM

Za delovno organizacijo je bil v letu 1978 po posameznih področjih dosežen naslednji odstotek pokritja uvoza z izvozom:

Področje	Izvoz (v 000 \$)	Uvoz (v 000 \$)	% pokritja	
	I–XII/78	I–XII/78	1978	1977
Zahod	13.251	30.098	44,0	50,9
Vzhod	343	6.321	5,4	3,9
DRV	2.990	8.049	37,2	18,4
Skupaj:	16.584	44.468	37,3	36,6

• ZALOGE MATERIALA IN GOTOVIH IZDELKOV

Zaloge celotnega materiala znašajo do 31. 12. 1978 234,9 mio din in so v primerjavi s preteklim letom porasle za 21,5 %. Koeficient obračanja teh zalog je 4,9, kar pomeni, da smo v letu 1978 imeli v skladiščih materiala za 51 delovnih dni.

Zaloge gotovih izdelkov znašajo na dan 31. 12. 1978 199,6 mio din oziroma skupaj z DO Sa-Co 317,5 mio din. Zaloge v proizvodnih tozdh so se povečale za 32,8 mio din oziroma za 19,7 %, zaloge v DO Sa-Co pa so večje za 9,3 % ali za 10,0 mio din.

• OSEBNI DOHODKI

V letu 1978 je bilo v DO Sava izplačanih 383 mio din osebnih dohodkov, kar je v odnosu na plan preseženo za 3,29 %. Povprečni mesečni neto OD na zaposlenega v letu 1978 za redno delo je znašal 5726 din in je v primerjavi z letom 1977 večji za 17,5 %.

Osebnih dohodki so se povečali v letu 1978 štirikrat, in sicer:

- v mesecu marcu za 10,0 %
- v mesecu maju za 4,76 %
- v mesecu juniju za 2,0 % in
- v mesecu decembru za 10,0 %, to povečanje se odraža v letu 1979.

• INVESTICIJE

V letu 1978 je bilo za investicijske projekte in za tekoče investicije skupno za DO Sava in DO Sava-Commerce realizirano 134,6 mio dinarjev sredstev. Od tega je bilo vloženih lastnih sredstev 82,1 mio din, domačih kreditov 48,6 mio din in inozemskih kreditov 3,9 mio din.

Največ investicij se je realiziralo v TOZD TAP in TOZD Vzdrževanje.

• FINANČNI REZULTAT – OCENA

Kljub preseganju plana proizvodnje in kvalitete, ter visoki stopnji produktivnosti dela, ocenjujemo, da v letu 1978 nismo dosegli planiranega obsega doseženega dohodka in čistega dohodka. Indeks izpolnjevanja plana čistega dohodka za DO Sava je 97,6. To je v glavnem posledica že omenjenega nesorazmerja med rastjo materialnih stroškov proizvodnje zaradi rasti cen surovin na eni strani in nezadostnim in nepravčasnim usklajevanjem cen po drugi strani. Predvsem so kritični rezultati doseženi v tozdu UU in tozdu Ročna konfekcija Vrhnika.

ZAKLJUČKI

Iz pregleda poslovanja in pogojev gospodarjenja za leto 1978 z oceno obsega in delitve dohodka in čistega dohodka sledijo naslednji zaključki oziroma ugotovitve:

1. V letu 1978 so bili v pretežni večini realizirani cilji srednjeročnega programa razvoja predvsem na področju:

- obsega proizvodnje
- dosežene produktivnosti
- zaposlovanja
- investicij
- in izvoza

2. Zaradi zaostajanja dinamike doseženega dohodka in čistega dohodka bo potrebno za zagotovitev nadaljevanja planske dinamike, predvsem:

- v letu 1979 bo potrebno smejeje kot v letu 1978 uveljavljati preko dohodkovnega povezovanja in dogovarjanja s porabniki naših proizvodov dosledno usklajevanje cen ter s tem pravilnejšo porazdelitev skupnega prihodka;
- izboljšanje kvalitete in povečanje obsega prodaje,
- racionalnejše poslovanje v smislu zniževanja poslovnih stroškov, predvsem z vidika racionalnejše porabe materiala in kvalitete proizvodnje;
- zmanjšanje obsega zalog zlasti gotovih izdelkov na enomesečni obseg proizvodnje,

– investicijske programe, ki so v realizaciji oziroma pripravi in pomenijo večjo avtomatizacijo ter s tem relativno zmanjšanje števila zaposlenih, bo možno realizirati samo s sprostitvijo finančnih sredstev vezanih v nesortiranih in neidočih zalogah surovin in gotovih izdelkov in nedovršene proizvodnje.

3. Ocena obsega in delitve dohodka in čistega dohodka, zlasti TOZD Umetno usnje in TOZD Ročna konfekcija Vrhnika, narekuje še posebej dosledno realizacijo zgoraj navedenih ukrepov, predvsem pa:

– v TOZD Umetno usnje nadaljevanje vseh sanacijskih ukrepov, ki so bili sprejeti tekom leta in so se v zadnjem obdobju preteklega leta že pozitivno odrazili na doseganju poslovnega rezultata;

– v TOZD Ročna konfekcija Vrhnika je potrebno kot prioriteto realizirati spremembo proizvodnega programa in s tem zagotoviti pozitivno poslovanje.

4. Omejiti je potrebno obseg zaposlovanja na vseh nivojih s prestrukturiranjem proizvodnje, interno prerazporeditvijo, boljšo organizacijo dela, s tehnološkimi izboljšavami, zlasti pa z ustrezno realizacijo investicijskih programov, predvsem pa s prenosom delovno intenzivnih tehnologij v DO Agis Ptuj in DO Vulkan Niš.

5. Zaradi velikih problemov preskrbe deviznih sredstev za redno proizvodnjo v letu 1978 je nujno nadaljevati začeti proces povezovanja tako v okviru reprojekta kot ostalimi porabniki naših proizvodov. Prav tako je potrebno v smislu dolgoročne zagotovitve tržišča naših proizvodov in zagotovitve domače surovinske osnove nadaljevati z združevanjem dela in sredstev predvsem za realizacijo projektov:

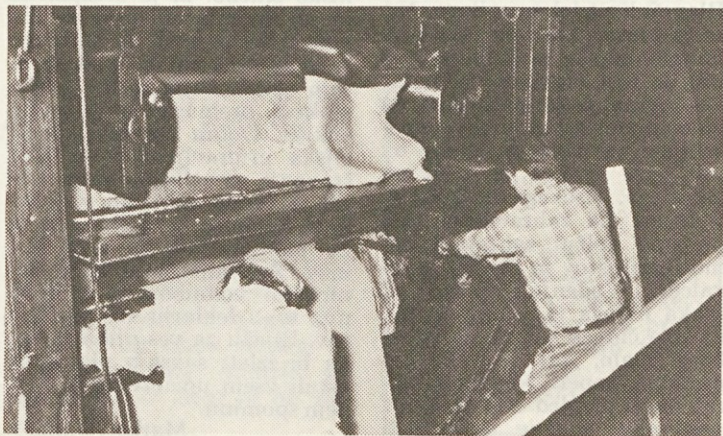
- proizvodnje jeklenega korda
- proizvodnje regenerata
- proizvodnje sintetičnega kavčuka
- proizvodnje armatur, tekstila itd.

in sodelovanje oziroma združevanje dela in sredstev v nadaljnjo predelavo oziroma uporabo naših proizvodov, kjer je še posebnega pomena povezava z avtomobilsko industrijo doma in v svetu.

6. Delitev dohodka in čistega dohodka se predlaga zborom delavcev v skladu z že sprejetimi oziroma dogovorjenimi določili iz samoupravnih sporazumov o združitvi TOZD v DO, sporazumom o svobodni menjavi dela in temeljih srednjeročnega plana razvoja, s tem da TOZD Umetnemu usnju in Ročni konfekciji Vrhnika, ki ugotavljata izgubo, ne obračunavajo obresti kratkoročnih finančnih razmerij.

Finančno-računovodski sektor je pripravil o poslovanju '78 natančno in pregledno informacijo. Na sliki: priprava Informatorja pred razdelitvijo

PLANINCI V SAVI

Če ne bi glavni urednik izrazil želje po članku o planincih v eni od številčk našega časopisa, verjetno še ne bi prijel za pero, čeprav se je tudi v meni že nekaj časa oglašala vest in me pritajeno vzpodbujala, naj nekaj napišem o planinski dejavnosti v zadnjem času.

Skoraj vsak član našega kolektiva ve, da smo v razgibanem savskem športnem življenju prisotni tudi planinci. Naša dejavnost res nima športnega obeležja, je pa kot ena od oblik rekreacije izredno koristna, če ni že celo potreba delovnega človeka. Prav zaradi tega si planinci želimo, da bi se naših izletov udeležilo čimveč Savčanov, saj se tako tudi spoznavamo med seboj. Tako pa ugotavljam, da je največ udeležencev na izletih, ki so spominskega značaja, kot npr. pohod na Stol, v Dražgoše, na Porezen. Na drugih izletih pa se srečujemo največkrat eni in isti udeleženci. Ta problem ni samo naš, temveč se z njim srečujejo tudi v drugih planinskih sekcijah v kranjskih kolektivih. Vendar to ni v redu, saj so sredstva, ki nam jih nameni tovarna, namenjena vsem! Da je za to vzrok slabo informiranje o izletih, ne bi mogel trditi, saj so pred vsakim izletom obešeni plakati pri vratarjih, na oglasni deski, v novi upravni stavbi, v jedilnici TAP, ter objavljena vabila v Informatorju. O tem problemu smo pred kratkim razpravljali tudi na občnem zboru planinskih vodnikov, ki smo združeni v sekcijo za planinsko hojo in vodništvo pri PD Kranj in katerih člani smo tudi savski planinski vodniki.

Ko sem že pri planinskih vodnikih in njihovem zadnjem občnem zboru, bi vas seznalil s tem poklicem. Planinski vodnik je oseba – planinec, ki je psihofizično in strokovno sposoben voditi skupino planincev v hribe. Seveda to ne pomeni, da lahko dobiš naziv planinskega vodnika, če pelješ skupino planincev na Mont Blanc ali podobne vrhove. Ne, to je preveč, kajti za take ture imamo gorske vodnike, ki so izšli iz vrst alpinistov. Vendar vas moram takoj potolažiti, da smo planinski vodniki usposobljeni za vodenje izletov na vse naše vrhove in tudi na kakšnega, visokega do 3000 m, v tujini. Za zahtevnejše ture pa smo dolžni zahtevati pomoč alpinistov in gorskih reševalcev. Vodenje izletov ni lahka naloga in verjemite mi, da ima človek od takega izleta bore malo, saj je ves čas psihično napet. Nenehno moraš imeti pregled nad skupino, predvideti možne nevarnosti

in oddahneš se šele, ko je izleta konec. Vendar pa je uspel izlet, zadovoljstvo udeležencev, tudi nekaj. Da planinski vodniki niso od muh, nam pove podatek, da je bilo v letu 1978 vodenih v hribe več tisoč občanov in to brez ene same nesreče. Delež pri teh izletih smo imeli tudi Savčani, saj smo v letu 1978 organizirali 9 planinskih izletov, katerih se je udeležilo skupno 195 članov našega kolektiva. 9 izletov res ni veliko, saj smo si jih s planom dela določili več in to v glavnem po vrhovih, ki spadajo k že začeti transversali »Kranjski vrhovi«. Vendar so nam druge okoliščine preprečile realizacijo celotnega načrta. Bo pa letos bolje! V načrtu imamo, da bomo prehodili transversalo »Kranjski vrhovi« do konca, udeležili se bomo tudi vseh spominskih

pohodov, popeljali pa vas bomo tudi na oddaljenejši in manj pristopne vrhove, ki pa niso nič manj lepi in zanimivi kot npr. Triglav. Odkrivajmo in spoznavajmo svojo domovino! Izlete nameravamo popestriti tudi z obliko športne planinske šole, kjer bi med samim izletom udeležencem povezovali teorijo s prakso, jih poučili o ravnanju v primeru nesreč itd., saj vemo, da je gora lepa, vendar tudi nevarna. Želim si, da se doseže tudi večja povezava z mladinsko organizacijo, taborniki in gumarsko šolo. S šolo je to sodelovanje že steklo in upam, da se bo še okrepilo. Za to gre nedvomna zasluga tov. Požarju, tov. Mitroviču in tov. Pelkotu. Problem pri tem sodelovanju je, da tako mladina kot taborniki v okviru svoje dejavnosti vključujejo izlete v gore. Pri tem jim lahko pomagamo z nasveti, z vodniško službo, ki je brezplačna in pri organizaciji prevoza. Za konec bi opozoril vse Savčane – planince, naj ne podcenjujejo gora, kajti uspeš lahko stokrat, premagan pa si samo enkrat. Dobra oprema, kondicijska pripravljenost ter spoštovanje navodil in opozoril, ki jih je vedno več tudi v dnevnem časopisu, so porok, da se bo planinec srečno vrnil domov. Zahvalil bi se tudi planinskim vodnikom tov. Marnu, tov. Jeklarju in posebno tov. Ilijažu za ves njihov trud, da bi izleti savskih planincev ostali vsem udeležencem v lepem spominu.

Markelj Stane

Ob slovenskem kulturnem prazniku smo v naši delovni organizaciji pripravili razstavo. Več o tem bomo spregovorili v prihodnji številki našega glasila.

PISALI SO NAM

Tudi tokrat je v naše uredništvo prispelo nekaj razglednic in pisem, s katerimi se oglašajo naši sodelavci, ki so na služenju kadrovskega roka. Oglasili pa so se tudi naši kolesarji iz Poreča, kjer so bili na prvih pripravah in prvem tekmovanju v letošnjem letu. O tem preberite več na športni strani.

Kolesarjem se v imenu kolektiva zahvaljujemo za pozdrave.

Iz Aleksinca pa se je oglasil REFIK LJUTIČ, ki pozdravlja vse svoje prijateljice in prijatelje, še posebej pa sodelavce iz tozd TAP.

Njegov novi naslov se glasi: REFIK LJUTIČ, vojna pošta 7424/7, 18220 ALEKSINAC.

HASAN OSMANČEVIČ se oglašuje iz Niša in pozdravlja vse svoje sodelavce z željo, da se mu kaj oglasijo. Pišite mu na naslov: HASAN OSMANČEVIČ, V. P. 6919/10, 18002 NIŠ.

LADO MRAK služi kadrovske rok v GORNJEM MILANOVCU in nas v pismu naproša, da mu tudi v bodoče pošljamo glasilo. Vsem sodelavcem pa pošilja tovariške pozdrave.

»Lado, hvala za pozdrave in naslov, na katerega ti bomo poslali glasilo. Oglasi se še kaj.«

Njegov naslov pa se glasi: LADO MRAK, V. P. 5659/5, 32300 – G. MILANOVAC.

Vojak Janez Lukanič iz V. P. 2513/5 97250 Kičevo v MAKEDONIJI lepo pozdravlja vse nekdanje sodelavce.

STANKO KRAUS pa je na razglednici napisal: »Veliko uspeha pri delu v vaši DO vam želi vojak Stanko.«

Pišete mu lahko na naslov: STANKO KRAUS, vojna pošta 7954/4, 75002 TUZLA, BIH.

Iz ŠIBENIKA se je oglasil RADISLAV RAŠKOVIČ, ki vsem sodelavcem pošilja tovariške pozdrave in jim želi še veliko delovnih uspehov.

Pišite mu na V. P. 8360 – 10/A, 59002 ŠIBENIK.

Franci Frelj nas naproša, da mu pošljemo glasilo in da v eni od številčk pozdravimo vse sodelavce na potniški diagonalni in radialni konfekciji, vse vzdrževalce, še posebej pa tov. Stareta in tov. Diniča. Na objavljen naslov mu lahko pišete do maja meseca.

Frelj Franci, V. P. 3713/81, 47002 KARLOVAC.

Vsem, ki ste nam pisali, se zahvaljujemo za pozdrave in vam želimo prijetno počutje pri opravljanju vaših vsakodnevni dolžnosti. Oglasite se še kaj.

UREDNIK

SAMOUPRAVLJALSKI LEKSIKON

FIKSNI STROŠKI

Stroški, ki niso odvisni od stopnje izkoriščenosti zmogljivosti oziroma stroški, ki jih ima podjetje ne glede na to, koliko dela in proizvaja. Najpogostejše imajo tak značaj stroški amortizacije, stroški varovanja in zavarovanja osnovnih sredstev, ustanovitelski stroški in upravna režija. Vendar, prav zato, ker je skupna višina fiksnih stroškov stalna, njihov delež v strukturi stroškovne cene po enoti izdelka pada (se zmanjšuje) z dvigom proizvodnje, ker se isti (nespremenljivi) skupni znesek fiksnih stroškov deli z večjim številom izdelkov.

FLUKTUACIJA DELAVCEV

Odhajanje in prihajanje osebja zaposlenega v eni gospodarski organizaciji. Vzroki fluktuacije so različni: od iskanja boljšega zaslužka in bolj-
ših stanovanjskih pogojev, cenejšega in hitrejšega prihoda na delo in odhoda z dela, lažjih delovnih pogojev in ugodnej-
ših podnebnih razmer, pa vse do bolj zdravih medčloveških odnosov. Stopnjo fluktuacije merimo s stopnjo, ki jo do-
bimo, če število izmenjenih razlik med številom delavcev, ki so odšli, in tistih, ki so bili v danem obdobju sprejeti, delimo s številom vseh zaposlenih.

GARANCIJA

Pogodbena obveznost neke osebe do druge osebe, da bo prevzela riziko za določeno dejanje ali opravilo, da bo nekaj varovala ali nadomestila škodo. Garancija se v gospodar-
skem poslovanju pogosto iz-
enačuje z jamstvom, ker se v tem smislu tudi pojavlja.

GARANTNO PISMO

Pismena izjava upniku, s katero prevzema tretja oseba nase odgovornosti, da bo glavni dolжник izpolnil svojo pogodbeno obveznost. Z izdajanjem garantnega pisma se v glavnem ukvarjajo banke. Zato take pismene izjave imenujemo tudi bančne garancije, ki jih v obliki pisma banke pošiljajo upniku. Garancije vedno predstavljajo denarno obveznost in njihovo izdajanje se uvršča med avalne bančne kredite, kot so to menični aval, akceptni kredit, reim-
burs, žiriranje menice ipd. Odgovornost poroka (dajalca garancije) je lahko:

a) dopolnilna, kar pomeni, da se upnik obrača na poroka

zaradi izplačila šele potem, ko po sodni poti ni uspel izterjati obveznost od glavnega dolžnika;

b) samodolžniška (solidarna), kar pomeni, da je porok hkrati tudi plačnik, od kate-
rega je mogoče takoj zahtevati plačilo dolga brez sodnega posredovanja in zahteve, naj glavni dolжник poravna obvez-
nost.

V bančnih garancijah se uporablja samodolžniško jam-
stvo, ki ga označujemo z be-
sedami: »brez sodišča«, »na
vaš prvi poziv« ipd.

GOSPODARSKI SISTEM

Celota proizvodnih odnosov neke države v konkretnih obli-
kah, v določenem obdobju nje-
nega gospodarskega in družbe-
nega razvoja. Odnosi, ki tvo-
rijo gospodarski sistem, se po-
javljajo v konkretnijših obli-
kah kot oblike teh odnosov pri
določanju družbenoekonom-
ske ureditve določene države.

To pomeni, da se v okviru
neke družbenoekonomske ure-
ditve lahko spremeni gospo-
darski sistem, ne da bi se s
tem spremenila tudi ureditev.

NOVICE

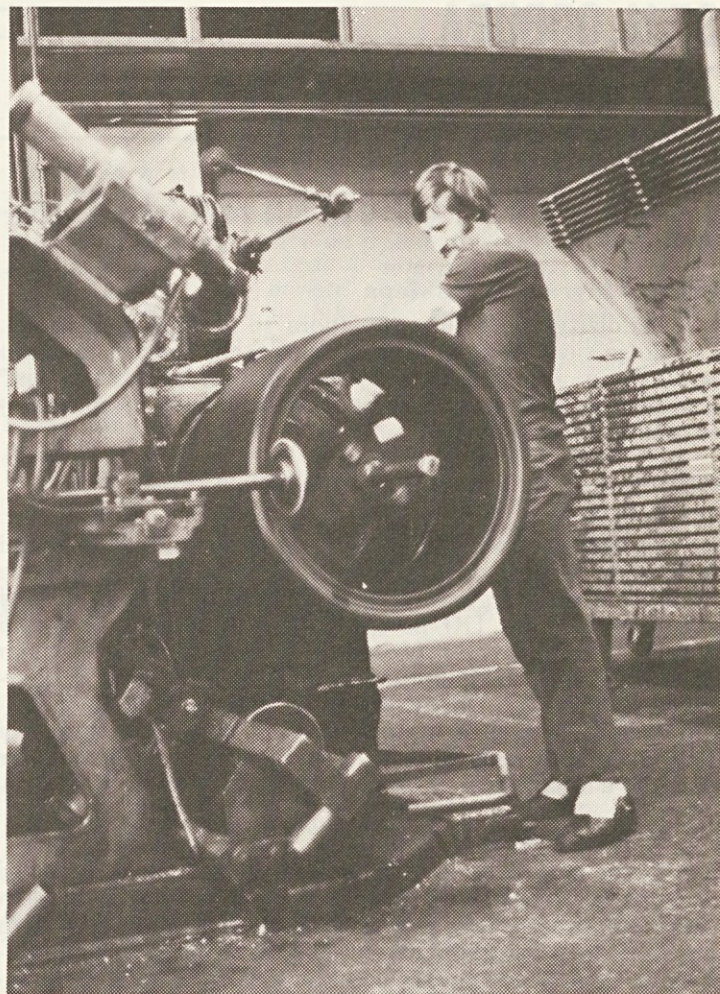
6. Novi aparati za gašenje
požara: V nemški firmi »Hal-
lan-Rettungs-löschers« so pro-
izvedli nove aparate za gaše-
nje požara (2, 4 in 6 kg). Apa-
rati so polnjeni s halonom
1211, ki ima trikrat večjo moč
gašenja kot CO₂. Primerni so
za gašenje požara trdnih, teko-
čih in plinastih snovi. Halon
1211 ne poškoduje strojev niti
površine kovin in je neškodljiv
za ljudi.

Hemijska industrija,
32, 11, 1978, 753

2. Uporaba odpadne gume:
Zaradi vse večjega pomanjka-
nja surovin, zlasti kavčuka se
pojavljajo zahteve po uporabi
odpadne gume. Nemška firma
»Messer Griesheim« je uvedla
nov postopek mletja zmrznje-
ne odpadne gume. Gumo
zmrznejo s tekočim azotom.
Z mletjem tako dobimo suro-
vino, ki se lahko takoj uporabi,
pri tem pa se prihrani tudi
energija.

Hemijska industrija,
32, 11, 1978, 754

4. Fiat 128 iz Kragujevca —
V Crveni zastavi v Kragujevcu

bodo prevzeli iz Torina celotni
proizvodni trak za proizvodnjo
avtomobila fiat 128. Prvi fiat
128 se bo predvidoma pojavil
na trgu konec letošnjega leta.

Avto magazin, Ljubljana,
12, 25, 12. dec. 1978, 21

*Nekateri zlezejo na vrh
drevesa in onim spodaj kri-
če: No, zdaj se pa pogovo-
rimo iz oči v oči.*

RAZMISLI

*Več psov — zajčja smrt.
Kaj pa več šefov?*

*Dilema, kaj je bilo prej
— kokoš ali jajce? je raz-
rešena. Najprej je bilo do-
govarjanje. O tem, kaj je
bilo prej.*

*Živel je mož, imel je
funkcij več, lepo se je redil.
Nekoč na liniji ni ravno
bil, zato kariera njega b'la
je preč. In vsem tistim, ki
neskončno so hvalili ga
naenkrat — zdaj je bil od-
več.*

Sava Kranj

Sava, glasilo delavcev
delovne organizacije in-
dustrije gumijevih, us-
njenih in kemičnih iz-
delkov Sava Kranj. Gla-
silo izdaja odbor za in-
formiranje, izhaja štiri-
najstredno, glavni in
odgovorni urednik slo-
venske izdaje Jože Štu-
lar, tehnični urednik
Lado Mraz, fotografije
Ivan Draškič. Naslov
uredništva: Kranj, Škof-
jeloška 6, telefon 25-461,
interno 482 ali 282. Tisk
TK Gorenjski tisk
Kranj.

Glasilo je oproščeno te-
meljnega davka na pod-
lagi mnenja republiške-
ga sekretariata za pro-
sveto in kulturo SRS
(št. 421-1/72) z dne
27. marca 1973.

SEJA ODBORA ZA POSPEŠEVANJE INOVACIJSKE DEJAVNOSTI

Odbor je imel 18. 1. 1979 svojo 3. redno sejo in obravnaval naslednje točke:

Pregled izvrševanja sklepa

Zadolžitve prejšnjih sej odbora so v večini realizirane, kar jih je sicer še v delu, bodo v kratkem zaključene. Zelo pomembno je sprejetje dopolnilnega sklepa k razpisu o reševanju problematike z natečaji, ki določa teme, ki naj se objavijo v razpisu.

Obravnava poročila o inovacijski dejavnosti za 1979. leto

Ob letnem poročilu o dejavnosti so bili posredovani informativni podatki o gibanju dejavnosti v nekaterih drugih delovnih organizacijah v Sloveniji. Odbor je sprejel sklep, da se naša DO poveže z delovnimi organizacijami v regiji in branži ter posreduje v polletnem in letnem poročilu podatke o gibanju inovacijske dejavnosti, primerjalno z našo DO. Odbor je sprejel tudi ukrepe za izboljšanje dela na področju dejavnosti v DO in pa sklep, da FRS posreduje informacijo, kako je bil razdeljen denar iz naslova dejavnosti.

Podelitev priznanj

Letos mineva 25 let, odkar se vodi stanje o invacijski dejavnosti v naši DO. Odbor je sprejel sklep, da se vsem delavcem, ki so v tem času z vso zavzetostjo delali na tem področju in prispevali s svojim delom k razvoju in popularizaciji dejavnosti podeli posebna priznanja. Za pospeševanje in spodbudo za nadaljnje delo na področju ustvarjalnosti pa je bil sprejet sklep o podelitvi pohval »Inovator leta« za avtorje najuspešnejših predlogov. Oba predloga upravičencev pohval bo obravnaval in o njih odločal DS DO.

Saša

GASILCI V NOVIH PROSTORIH

Gasilci v Savi bodo imeli v soboto, 10. marca 1979, ob 14. uri letno konferenco. Tedaj bodo slovesno odprli nov dom gasilcev v Savi. Zgrajen je bil že v letu 1978, vendar ga je bilo treba še nekoliko preurediti. Zato delavci hitijo z deli, da bo ob otvoritvi doma vse nared.

V domu bo prostora za štiri gasilske avtomobile in drugo gasilno opremo, prostor s posebno sobo, v kateri se bodo gasilci sestajali na sejah ali predavanjih. Na takšen dom so gasilci v Savi že dolgo čakali, saj so imeli gasilno opremo na več krajih, sedaj pa bo vse v enem prostoru.

Da bi bilo vse čim slovesnejše, bo letošnja letna konferenca prav v novem domu. Gasilci bodo povabili na konferenco tudi predstavnike društev iz Bitenj, Stražišča, Brega ob Savi ter industrijske gasilce Tekstilindusa, Iskre, Planike in predstavnike občinske gasilske zveze Kranj.

Industrijsko društvo v našem podjetju je bilo ustanovljeno spomladi leta 1930, torej bo drugo leto praznovalo 50. obletnico. Za proslavljanje tega jubileja se bodo začeli pripravljati že v letošnjem letu. Letos se bodo množično udeleževali gasilskih vaj in tekmovanj v počastitev 60-letnice komunistične partije Jugoslavije.

Vaje in tekmovanja ne bodo imeli le prazničnega značaja, temveč bodo pomemben prispevek k strokovni usposobljenosti industrijskih gasilcev v Savi.

Omeniti moram še to, da je danes vključenih v industrijsko gasilsko društvo 209 članov. Vsi smo tudi naročeni na Gasilski vestnik.

Želim, da bi letna konferenca potekala v čim prijetnejšem vzdušju in jo že v glasilu Save pozdravljam in gasilcem želim v prihodnje veliko uspehov v požarnovarnostni službi.

Ivan Petrič

Franc Oblak je v Savi predlagal že več racionalizatorskih predlogov, ki so bili uresničeni

Zanimivosti iz gasilstva

KDAJ NASTANE NAJVEČ POŽAROV?

Ko sem prebral v glasilu Sava, ki je izšlo 22. decembra 1978, sestavek z naslovom Požari v Savi v letu 1978, sem opazil majhno pomanjkljivost. V poročilu je bil omenjen samo datum in mesec ter vzrok požara, s katerimi sredstvi je bil požar pogašen, ni pa bilo navedenega časa, v katerem je nastal požar (ura).

Zato sem poiskal nekaj podatkov o požarih, ki jih beleži gasilska služba v Sloveniji. Požarna poročila nam kažejo, da nastane največ požarov od 14. do 22. ure (44 %), nato v času od 6. do 14. ure (37 %), najmanj pa jih je v nočnem času od 22. do 6. ure (19 %).

Ta poročila nam povedo, da je treba preventivno delo in nasploh požarno budnost usmeriti na najnevarnejši dnevni čas, predvsem na popoldanske in večerne ure, seveda pa moramo biti budni tudi v nočnem času.

Ugotovljeno je, da so po nekaterih tovarnah v Sloveniji v času najbolj nevarnem za požar, mnogi objekti brez pravega ali zadostnega nadzorstva.

To pa ne velja za današnjo Savo, saj je dobro zavarovana proti požaru, industrijski gasilci v Savi so dežurni v vseh treh izmenah.

Ivan Petrič

Letošnje januarske poplave v Sloveniji tudi nam niso prizanesle. Črpališče ob Savi je preplavila voda.

Iz poklicne gumarske šole

Doma sem se slabo počutil, zato sem sklenil, da grem na sprehod v park, da zaužijem nekaj svežega jutranjega zraka. V parku je zjutraj res lepo, sveže, dreve in grmičevje, vse v cvetju, zrak čudovito svež, ne pa takšen, kot v mestu, kjer komaj še dihamo.

Vsedel sem se na eno od klopc in misli so mi nehote ušle kakšnih dvajset ali več let nazaj. Da, da ta park, čeprav je lep, pa le ni tisto, kar je bil včasih. Sedaj ga je le slaba polovica. Čez park sedaj teče nova cesta in park je plačal davek napredku.

Tukaj nekje, kjer je sedaj cesta, je bilo včasih otroško igrišče, kjer smo se otroci največkrat igrali. V neposredni bližini igrišča je takrat stala hiša z velikim vrtom, ki ga je ločila od igrišča visoka zidana ograja. Lastnik hiše in vrta je bil že malo ostareel človek z imenom Jožko. Bil je sam, nikogar od bližnjih ni imel. Imel pa je nekaj – čudovit vrt. V tem vrtu je bilo vsega, od povrtnin, malin, jagod, lepih dišečih rož, do sadnega drevja. Jožko je bil dober človek, večkrat je nas otroke poklical in nam prinesel jagod in malin, da smo se malo posladkali. Sami nikoli nismo upali v vrt, ker nam Jožko tega ni dovolil, verjetno se je bal, da bi mu kaj pohodili, kar je on tam vzgajal.

Nekega popoldneva, ko smo igrali v parku nogomet, pa se je zgodilo nekaj, kar mi bo ostalo za zmeraj v spominu. Žoga nam je ušla čez zid na vrt, kot že večkrat poprej, toda ta dan ob nepravem času. Bilo je kmalu po kosilu in Jožko je ob tem času ponavadi počival tako da nam je on ni mogel vrniti. Nekaj časa smo ugibali in čakali, kaj naj storimo, potem pa smo sklenili, da jo gremo sami iskat preko ograje. Samo, kdo bo tisti, ki si bo upal na vrt? Ojunačil se je Franci, preskočil je ograjo. Nekaj časa ga ni bilo, toda kmalu se je prikazal na vrhu ograje z žogo. V roki pa je imel še nekaj: bila je hruška, velika, lepa – takšne še nismo videli. S prijateljem Zvonetom sva ga obstopila in pričakovala pojasnilo. »Na vrtu sem jih dobil. Jih hočeta še vidva?« Malo prestrašeno sva ga pogledala, nato pa sva se odločila. »Saj Jožko spi in nas ne bo videl,« sva si rekla in že splezala čez ograjo na vrt. Nekje sredi vrta sta bili dve hruški, tako veliki, da si lahko z roko segel do vrha. Na vsaki od njih je bilo le po nekaj sadežev, ki so bili čudoviti. Vsi trije smo jih začeli trgati in tlačiti v žepe, tako da kmalu

na drevesih ni bilo nobene več. Hitro smo stekli proti ograji, ko se zasliši močan odločen glas: »Stojte! kaj delate? Kaj ste mi storili?« Bil je Jožko. Več nismo slišali, ker smo hitro preskočili ograjo in zbežali. Nekaj časa smo tekli, kolikor so nas noge nesle, in ko smo mislili, da smo na varnem, smo se ustavili in sedli. Bili smo vsi prestrašeni. Vsak je imel po nekaj hrušk in sklenili smo, da se jih takoj rešimo, tako da takoj vsak svoje pojemo. Toda nenadoma se pred nami ponovno prikaže Jožko. Skočili smo na noge in ponovno zbežali. Za nami pa se je slišal Jožkov glas: »Zdaj vem, kateri ste, se bomo že še srečali!«

Ko smo pritekli v mesto, smo se ustavili, vedeli smo, da nas Jožko ne bo več lovil. Dolgo smo molčali, nihče ni imel nič povedati. Tudi Franci, ki je bil vedno razpoložen, je bil takrat brez besed. Spoznali smo, da smo ga pošteno pomolili. Jožko se nam je zasmilil, vedno je bil dober z nami, rad nas je imel, mi pa mu dobroto tako nesramno vračamo.

Dan se je že bližal večeru, še vedno nismo vedeli, kaj storiti. Nenadoma je Zvone predlagal: »Najbolje je, da stopimo do Jožka in se mu opravičimo.« S Francijem sva ga prestrašeno pogledala, toda odločili smo se, da to storimo in to takoj.

Počasi, s strahom in krivdo, smo se napotili proti Jožkovi hiši. V hiši je že gorela luč, ko smo potrkali. Vrata so se odprla in med njimi se je prikazal Jožko. Malo začudeno nas je pogledal in rekel: »Vstopite!« Videli smo, kako mrko nas je preletel s pogledom. Počutil sem se čisto majhnega, noge so me komaj ubogale in najraje bi se vdrl v zemljo. Prav tako sta se počutila tudi Franci in Zvone. Vstopili smo, toda beseda ni šla iz ust, ki so bila čisto suha, tudi pogledati ga nismo upali. Ne vem, koliko časa smo tako stali, ko je Jožko pretrgal to tišino: »No, po kaj ste še prišli?« Še bolj smo zlezli skupaj, še bolj nas je bilo sram dejanja, ne vem kako, toda spravl sem iz sebe: »Radi se bi vam opravičili, spoznali smo, da nismo prav storili.« Veste, je spregovoril Jožko, »saj ne bi bilo nič hudega, če se ne bi spravili ravno na te hruške, ki sem jih tako skrbno negoval teh nekaj let, letos pa so mi prvič obrodile.«

»Upal sem, da bom vsaj poskusil plod mojega truda in veselja, vi pa ste mi pobrali vse. Ali imate morda še kakšno?« Pričeli smo obračati

žepe, toda hruške, ki bi nam vsaj delno »oprala« sramoto, ni bilo nikjer. »Ne,« smo prav potihoma odgovorili, vsi v en glas.

»No, pa mi vsaj povejte, kakšne so bile, ali so bile dobre, sladke?« »Ja, ja,« smo mrmrali. Spet je zavladal molk. »Nič hudega, saj bodo drugo leto spet,« je dejal Jožko, »saj mi jih ne boste več pobrali, ali ne?« »Ne, Jožko nikoli več vam ne storimo kaj

takega, oprostite nam!« smo vsi naenkrat ponavljali.

Oprostil nam je, ker je bil predober, da bi komu kaj zameril, sploh pa otrokom.

Drugo leto so njegove hruške ponovno dozorele, toda Jožko ni videl sadove truda in skrbi, umrl je že pozimi.

Ko smo kasneje hodili mimo njegovega vrta, smo se večkrat spomnili na hruške, ki pa jih Jožko nikoli ni poskusil.

Koto

BIL SEM NA JOŠTU

V dolini je ležala megla, gosta in nizka, zrak je bil težak in nasičen. Saje iz tovarniških dimnikov so se mešale med meglo in postopoma prekrivale tla pod seboj. V sobo je skozi odprto okno polagoma vel hladen in težak jesenski zrak, da je bilo v njej še bolj pusto in mračno kot po navadi. V duši sem občutil vso težo samote, tisto, ki jo človek občuti v samskih domovih.

Pred mano je bil še cel dan. A ta zoprna soba! Kaj naj počnem v njej: naj se zabijem v krčmo, kar dela večina sstanovalecev, ki preživljajo svojo mladost tudi tu v mladinskem domu; naj se napijem in vsaj za trenutek preženem to vražjo enoličnost?

Tudi tega lažnega življenja ne ljubim, moja sprostitev je narava, vsa polna življenja in svobode, kamor ni segla pokvarjenost mesta, kjer ni hinavščine.

In kadar se podijo čudne misli v glavi, ko je nemirno srce, si ponavadi zaželim v planine.

Oblečen sem bil hitro, tako, kot se oblačijo za hojo v planine, in obul, sem si težke gozdarje. Potrkal sem na vrata sosednje sobe, kjer je stanoval prijatelj, tudi vnet ljubitelj narave.

»Greš na Jošta?« sem ga uprašal, ko sem vstopil. Bil je še v postelji in tudi njegova sstanovalec sta še ležala. Kaj naj sploh počne človek drugega v takem zoprnem jutru! Sobota je bila in to prosta sobota.

»Seveda grem, samo trenutek počakaj!« Vstal je hitro in se začel napravljati.

Čez nekaj časa sva že lezla navzgor. Steza je bila ozka in ovinkasta. Tu in tam so ležale krpe snega, čeprav je bila zima še globoko pred vrati. Jutro je bilo hladno in sneg je škripal pod nogami. Na obrveh in laseh se je nabiralo ivje. Tudi dreve in grmičevje ob stezi je bilo prekrto z ivjem. V roke in nos je rezal oster zrak.

Čim dlje sva se vzpenjala v klanec, tem bolj redka je postajala megla. Čutiti je bilo tudi sončne žarke, ki so le s težavo prebijali to zoparno kopreno pod seboj, ki je ležala nad vso dolino. Srečavala sva že prve ljudi, ki so se vračali navzdol. Bili so na vrhu, popili čaj, morda dva, s polnimi pljuči zajeli čist in svež zrak, pa se lahki in razgibani vračali v dolino.

»Dobro jutro!«

»Dobro jutro!«

Pozdravljali smo drug drugega, kot bi se od nekdaj poznali.

Samo še v hribih je ostala ta lepa navada, ki jo v dolini skoraj ne poznamo; četudi smo si sodelavci, smo si večnoma tuji.

»Je dobro vreme na vrhu?« sva včasih spraševala mimoidoče.

»Idealno. Sončno in čisto in vrhovi so prav blizu, lesketajo se v soncu.«

Ponavadi smo za hip postali, si zaželeli srečno in šli vsak svojo pot.

Bolj ko sva se bližala vrhu, bolj naju je objemalo sonce. Na vrhu ni bilo nobene sledi o megli. Cerkev, ki stoji na vrhu, se je ponovno belila v jutranji zarji, nekaj korakov vstran pa je prijazno vabil dom. Za nekaj trenutkov sva postala na vrhu in se zazrla naokoli v prostranost: kako ponosno in veličastno so stali vrhovi pred nama. Na severni strani Storžič, Karavanke in Stol v ozadju Triglav: ponos nas in naših rodov. Proti zahodni strani so se vrhovi spuščali, bili so nižji in poraščeni. Prav blizu je prijetno vabil Mohor in cerkva na vrhu. Malo dalje vstran se je ločilo Loško pogorje z Lubnikom, idilični kraj, ki mu je zapel najlepši slavospev Ivan Tavčar.

Pod nami, nad vso dolino, pa zoprna in gosta megla, da te je stisnilo pri srcu, ko smo pomislili na vrnitev.

Gustl

Edvard Kardelj na Gorenjskem

Med obiskom v naši delovni organizaciji 12. novembra 1970

Ob otvoritvi prizidka pri osnovni šoli Lucijan Seljak v Stražišču, junija 1975.

Kratek oddih med delom . . . Sproščen pogovor dveh pri jateljeh, dveh soborcev, dveh velikih mož.